AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

17 Kasım 19
FİYATI: 1 Lİ

Boş yere ıstırap çekmeyiniz...

Bütün ağrılara karşı

GRİPİN

itimatla kullanabileceğiniz en müessir ilâçtır

GRİPİN nezle ve grip başlangıcında bir çok fenalıkları önler

GRİPİN baş, diş, adale, sinir ağrılarını bıçak gibi keser

GRİPİN sinir ve bel ağrısından eser bırakmaz

GRİPİN bayanların muayyen zamanlardaki sancılarında faydalıdır

GRİPİN mideyi bozmaz, kalbi yormaz

GRİPİN Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekilliğinin husus ruhsatını haizdir

KİNİNLİ

GRİPİN

Yazın olduğu gibi kışın da arabanızın motörünü korursanız, otomobilinizden beklediğiniz randımanı alabilirsiniz. En şiddetli sıcaklarda fazla incelmeyen MOBILOIL SPECIAL dondurucu soğuklarda da fazla kalınlaşmaz. MOBILOIL SPECIAL, bugünün ve yarının ihtiyaçlarını yaz, kış karşılayacak yegâne motör yağıdır.

Mobil

MOBILOIL gibi üstün vasıflı, mükemmel bir motör yağının imalâtçıları tarafından özel şekilde hazırlanan MOBILOIL SPECIAL arabanızın ömrünü uzatır, tamir, yakıt ve yağ masraflarınızda ekonomi sağlar.

Mobiloil *Special*

- Soğukta motörün ilk hareketini kolaylaştırır.
- Akü ömrünü uzatır.
- Aşınmayı azaltır.
- Motörün gücünü artırır.
- Yakıtta ekonomi sağlar.

MOBILOIL SPECIAL, API klasifikasyonunda "ML MM MS DG DM" serilerini karşılar

Fwel - 7225 - 621

A K İ S

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Sayı: 438 Cilt: XXVI Yıl: 9

Sahibi
Mübin Toker

Yazı İşleri Müdürü
Kurtul Altuğ

Bu sayıda Yazı Kurulu
İç Haberler Kısmı: Metin Toker, Atilla Bartınlıoğlu, Güneri Cıvaoğlu, Egemen Bostancı ve Kenan Taşçıoğlu (İstanbul), Seyfi Özgenel (İzmir) . Dış Haberler Kısmı: Deniz Baykal- İktisadi Haberler Kısmı: Fasih İnal, Sabrı Öz - Magazin Kısmı : Jale Candan, Tüli Sezgin, Hüseyin Korkmazgil - Tiyatro: Lûtfi Ay, Naciye Sibel - Sinema : Tarık Kakınç - Kitaplar : İlhami Soysal - Spor : Vildan Aşır Savaşır

Resim
Ali Parmakerli - Hakkı Tümgan

Fotoğraf
Sungar Taylaner - Kutay Kayalı

Teknik Sekreter
Vural Bayraktar

Klişe
Doğan Klişe Atelyesi

Yazıişleri
Rüzgârlı Sokak No. 15/2
Tel: 11 89 92

İdare
Rüzgarlı Sokak No: 15/1
Tel: 10 61 96

Abone Şartları
3 aylık (12 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20.00 lira
1 senelik (52 nüsha) 40.00 lira

İlan Şartları
Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak: 1500 lira

AKİS Basın Ahlak Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Dizildiği yer
Rüzgârlı Matbaa

Basıldığı yer
Milli Eğitim Basımevi

Basıldığı tarih
15.11.1962

Fiyatı 1 lira

Kendi Aramızda

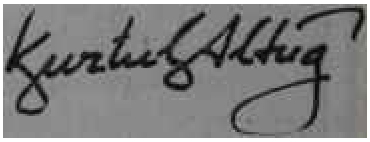
Sevgili AKİS Okuyucuları,

Geçenlerde mecmuada tuhaf bir şey oldu. Bizde çıkan bir ilanın anlattıkları bizi ilgilendirdi. Renkli ilan sayfalarımız için Ereğli Demir - Çelik İşletmesi bir ilan göndermişti. İlanda, tesisin mahiyeti belirtiliyordu. Bu tesis çalışmaya başladıktan sonra Türkiyede nelerin imalinin kabil olacağı resimlerle gözlerin önüne seriliyordu. Mecmuanın yazı işleri odasında Ereğlideki bu faaliyet hakkında kimin ne bildiği konuşuldu. Gördük ki, hemen hiç birimizin fazla haberi yoktur. İstihbarat kadrosundaki arkadaşlarımızdan biri ertesi gün tesis konusunda bilgi topladı. Öğrendikleri miz bizi heyecanlandırdı. Ereğlide 2 milyar 300 milyon liralık bir tesis kurulmaktadır! Rakamda yanlışlık yoktur: 2 milyar 300 milyon Türk lirası! Bunun 129 milyon 600 bin doları Amerikan Yardım Teşkilâtı tarafın dan sağlanmıştır. Bu, 1 milyar Türk lirasının üstünde bir meblâğdır. Ayrıca 40 milyon dolarlık bir dış finansman imkânı daha bulunmuştur. Anladık ki Ereğlide, şimdiye kadar Türkiyede görülmemiş ve bizim bütün ölçülerimizin üstünde bir iş yapılmaktadır. Odada bulunan Atilla Bartınlıoğlu "Canım, geçen iktidarın palavralarından gına gelmişti ama, bu iktidar da yapılanları dahi söylemiyor.. Eskiden olsaydı, günde 99 pare top atarlar, bütün gürültüleri koparırlardı. Halbuki şimdi ne olup bitiyor, biz bile farkında değiliz" diye sızlandı.

İşi biraz daha deşince, daha da alâka çekici bilgiler ortaya çıktı. Bunun üzerine AKİS'in Ereğliye kadar bir uzanıp olanı biteni görmesi ve sonra da okuyucularını haberdar etmesi zaruret haline geldi. Yazı okunduğunda, hadisenin fert fert hepimizi niçin ilgilendirdiği daha iyi anlaşılacaktır. Zira teşebbüs sadece mali portesi değil, mahiyeti itibariyle de bir yeniliktir.

İşte, SANAYİ kısmımızdaki "Tesisler" yazısının iç hikâyesi.

Saygılarımızla

İçindekiler

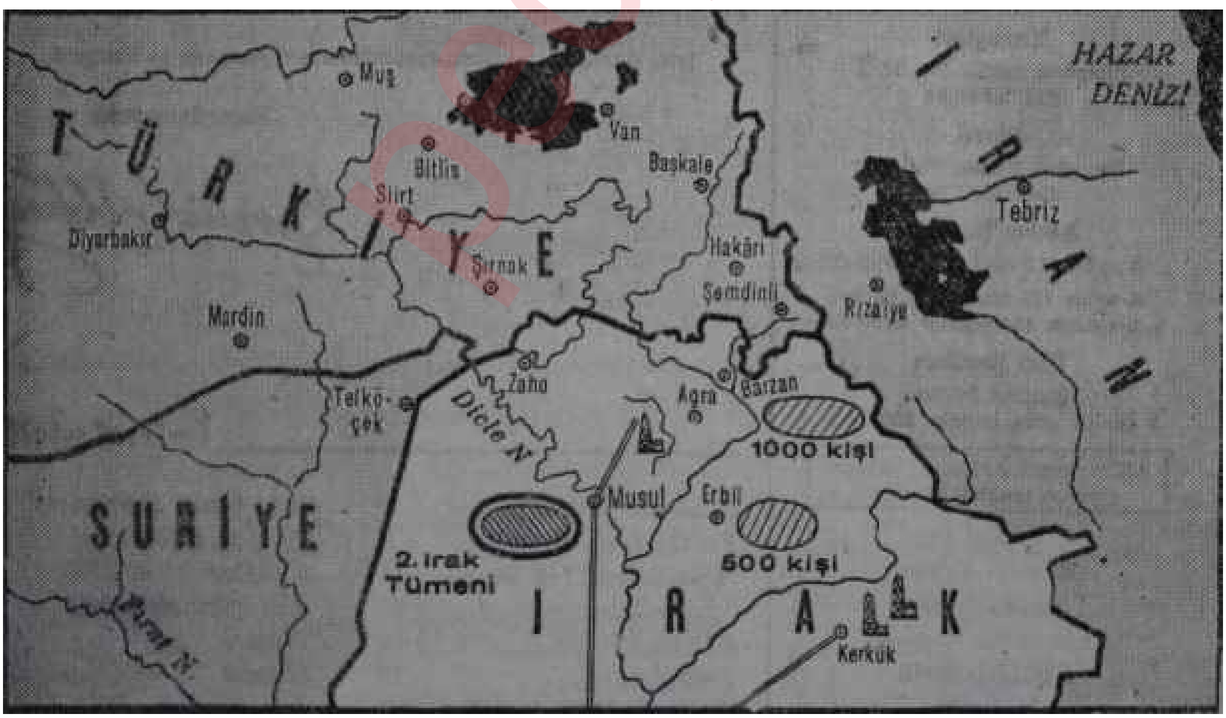
Günlerin getirdiği

D ü n y a d a n   A k i s l e r

Irak — Sovyetler Karaip Denizinde Kübadan sonra, Orta Doğuda bir küçük memleketi sessiz sedasız bir silah deposu haline getirmişlerdir. Iraktan bu hafta için gelen haberler, 446 bin 713 kilometre kare toprağa ve 6 milyon 538 bin civanında nüfusa sahip güney doğu komşumuzun ihtiyacı olmadığı ve asla ihtiyacı bulunmayacak, bulunmasına imkan düşünülemeyecek rus silahlarıyla techiz edildiğini göstermektedir. Bunların arasında, füze taburları da vardır. Rusya General Kasıma yarım düzine kadar füze taburu vermiştir ve bunlar Bağdat civarındaki Habbaniye hava meydanı kesimine yerleştirilmiştir. Bunların elindeki füzelerin şakuli menzili yerden 40 mildir. Füze taburlarının zahiri sebebi, Bağdadi bir hava hücumuna karşı korumaktır. Ruslar amerikanın U 2'sini bunlarla düşürdüklerini iddia etmektedirler. Füzeler uçağa karşı değil de yerden yere kullanıldıkları takdirde çok daha geniş bir menzile sahip olmaktadırlar. Bu bakımdan, hudutlarımızın yakınma konulmuş bu silahların tedafüi sayılması kabil değildir. Irakın Orta Doğuda hiç bir devlet tarafından böyle bir savunma silahını zaruri kılacak şekilde tehdit altında olmadığı herkesce bilinmektedir. Bu bakımdan askerî ve siyasi mütehassısların fikri bunların Sovyetler tarafından oraya başka maksatlarla konulduğu merkezindedir. Rusya Irakı, Orta Doğuda bir Küba haline süratle getirme yolundadır.

Bu gayretin delili, sâdece füze taburları değildir. Irak Hava Kuvvetleri bugünlerde Sovyetlerin verdikleri bir düzine kadar Mig 21 avcı ve bir düzine kadar Tu 16 orta bombardıman uçağıyla takviye olunmaktadır. Iraklılarla ruslar arasındaki bu konuda anlaşma tamamlanmıştır. Tu 16 nın ağırlığı yüklü olarak 149 bin 940 libredir. Menzili 3750 deniz millidir. Azami sürati 486 deniz milidir. Pratik tavanı 50 bin fittir. Tu 16 atom taşıyabilmektedir. Bunlar, amerikalıların B 47'leriyle karşılaştırılabilir.

Avcı tipi Mig'ler ise, Rusyanın en kudretli hava

Türk - Irak hududu ve kürtlerin durumu

silahlarıdır. Balistik füze kullanabilmektedir. Son derece süratlidirler ve büyük manevra kudretine sahiptirler. İyi savaşçıdırlar. Ruslar Mig'lerin bir çok serisini yapmışlardır. Iraka verdikleri 21'lerden sonra, şimdi 24'leri de ortaya çıkarmışlardır. Mig 21'leri pilotaj mehaaretiyle altetmek mümkündür, Ama kendilerine yetişmek kolay değildir. Bunlar Amerikalıların F 100 ye F 104'leriyle kıyaslanabilir.

Rusların Irakta 500 kadar subayları ve 1000 kadar teknisyenimi bulunduğuna dair haberler vardır. Bunlar belki biraz mübalağalıdır. Katiyetle bilinen, Iraklı ekiplerin Rusyaya talim ve terbiye görmek üzere gitmiş olduklarıdır. Iraklılar bir süre Çekoslovakyada talim terbiye görmüşlerdir. Ama yeni ekipler doğrudan doğruya Rusyaya gönderilmişlerdir.

Silahların büyük kısmı Iraka deniz yolundan, sandıklar içinde, Basra kanalından gelmektedir. Bunlar rus teknisyenler tarafından Irakta monte edilmektedir.

General Kasım

Midesinden büyük mama

lı gösterecek vaziyette değildir. Iraktan bizim hududumuza gelen haberler, Molla Barzaninin 1500 kişilik bir esas kuvvetle hareketlerini yaptığını göstermektedir. Bunlardan bin tanesi Barzan, 500 tanesi Erbil civarındadır. Meziyetleri iyi çarpışmaları ve cevval, çevik olmalarıdır. Ani baskınlarla Irak kuvvetlerine sadece zayiat verdirmemekte, onların silahlarını da almaktadırlar. Molla Barzaninin birlikleri bu silâhları kullanmaktadır.

Kürtler, su anda Rusyadan esaslı bir yardım almamaktadırlar. Bunun bir sebebi çarpıştıkları bölgenin elverişsizliği, diğer sebebi ise Barzaninin politikasıdır. Barzani, hareketini Iraka has milli bir hareket diye göstermek suretiyle Batılıların sempatisini çekmeye Rusyadan yardım istemekten daha fazla itina göstermektedir. Bunda hiç muvaffak olmadığını söylemek imkânı yoktur. Barzaninin kıtaları bizimle münasebetlerinde de çok dikkatlidirler ve bir ihtilat yaratmamaya çalışmaktadırlar.

Teknisyenlerin mevcudiyetleri bu iş öne sürülerek mazur gösterilmektedir. Ama sayıları, lüzumundan çok fazla görünmektedir.

Zaten gerek füze taburları, gerekse son sistem uçaklar Irakın çapı ve takatiyle kabili izah olmaktan çok uzaktır ve Irakın Sovyetler tarafından bu şekilde silahlandırılmasının endişe veren tarafı budur. Irak, Orta Doğuda her an bir çıban başı teşkil etmesi ihtimali göz önünde tutularak hazırlatılmaktadır. Yoksa, General Kasımın bilhassa Barzani isyanını bastırmaktaki aczi kendisini sallantıda bir rejim haline getirmiştir. Kasım bu yüzdendir ki rus kartını oynamağa bir bakıma mecbur kalmış haldedir. Irak Ordusuna güvenemediği hususunda belirtiler çoktur. Meselâ Irakın bayramlarında rus yapısı tanklar paletleri değil, treylerler üzerinde geçirilmekte ve törenlere katılan askerlere cephane dağıtılmamaktadır. Iraktan çok daha büyük ve kuvvetli memleketler için bile aşırı ölçüde olan bu silâhlanmanın altında başka maksatların yattığında askeri ve siyasî mütehassısların zerrece şüphesi yoktur.

Molla Barzaninin kuvvetleri bu silahlanmayı hak-

Kürtlere karşı Irak, Musulda bulunan 2. Tümenini kullanmaktadır. Molla Mustafa Barzaninin ağabeysi Şeyh Ahmet Barzani General Kasıma kendisiyle beraber olduğunu söylemiştir. Molla Mustafanın kürtlerinın bu açık kapıdan faydalanarak iaşelerini temin ettikleri Irakta çok kimsenin bildiği bir hakikattir.

Irakın halen, müşekkel üç tümen kadar kuvveti vardır. Fakat bu zayıf ve savaş gücü fazla olmayan bir ordudur. Kürtlere karşı gene rus yapısı eski bombardıman uçakları kullanılmakta, ancak bombardımanlar tesirli olmamaktadır. Uçakların bombaları kürtlerin sığındıkları kovuk ve mağaralara işlememektedir. Kürtlerin yaptıkları, daha ziyade başarılı bir gerilla hareketidir. Bu bakımdan kısa menzilli topçu füzeleriyle donatılmış ve bir kaçı malzeme taburu olan yarım düzine kadar füze taburuyla bir düzine Mig 21, bir düzine Tu 16 sadece Sovyet Rusyanın Irakı Orta Doğunun bir Kübası haline getirme gayretinin sonucudur.

Bu gayretler yakında politik bir takım ihtilatlara yol açtığı takdirde bunun Batı için sürpriz sayılmaması lâzımdır..

AKİS
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Sayı: 438 Cilt: XXVI 17 Kasım 1962

YURTTA OLUP BİTENLER

Tinbergen basın toplantısında gazetecilerle konuşuyor
İlmin idaresi ve devletin idaresi

Plân

Dananın kuyruğu

Bu haftanın başında yurdun dört bir tarafına partnerinin kongrelerinde bulunmak üzere dağılmış olan C. H. P. milletvekilleri ve senatörleri, valilerle C. H. P. il başkanları marifetiyle İsmet İnönüden bir mesaj aldılar. Mesajda bütün kongrelerin bir hafta tehir edildiği bildiriliyor ve temsilcilerden derhal başkente dönmeleri isteniliyordu. İnönü, Kurultayı da onbeş gün ileri atacağını söyledi.

Karar, Başbakanın C. H. P. Grup Başkanı Suphi Baykam ile yaptığı bir görüşme sonunda alındı. Baykam bütün C. H. P. temsilcilerinin kongrelerde olduğunu ve Grupta ekseriyet sağlanamayacağım bildirdi. Nitekim Salı günü de Grup toplanamadı. Ama Başbakanın tasası, Grup değildi. Plân, Senatodan çıkmıştı ve Meclise yeniden gelmişti. Bunun süratle kanunlaşmasını istiyordu. Baykam Plan görüşmelerinin bir hafta sonraya bırakılmasını teklif ettiğinde bunu şiddetle reddetti. Plânı, memleketin 1 numaralı meselesi olarak görüyor ve bunun tatbikatına derhal başlamak istiyordu.

Nitekim aynı Salı günü, Devlet Plânlama Teşkilâtının Başmüşaviri Prof. Timbergen de öğle üzeri Başbakan tarafından kabul edildiğinde karşısında son derece azimli ve hiç bir güçlüğe boyun eğmemek niyetinde bir İnönü buldu. İnönü Başmüşavire gayet açık şekilde, kendisinin görevinde kalmasının Türk Hükümetinin derin ve samimi arzusu olduğunu söyledi, Plânı bütün ana hatları ve esaslarıyla tatbik mevkiine koyacağını bildirdi, iç finansmanın enflasyonsuz sağlanacağı hususunda teminat verdi. Ama ne Başmüşavirin çekilmesinin, hattâ ne de dışardaki dostlarımızın çekingen davranmalarının Türk Hükümetini yolundan alıkoyabileceğini aynı açıklıkla ifade etti. İnönü:

"— Dostlarımız çekingen davrandıkları takdirde dahi, bütün kendi imkânlarımızla ve ölçülerimizle plânlı kalkınma devresine gireceğiz" dedi.

Söylemediği, tabii o takdirde dostlarımızla konuşma tarzının da değişeçeğini bildirmekten ibaret kaldı.

Tinbergen, konuşmadan memnun ayrıldı.

Alâka çekici misafir

Tinbergen'in gelişi, Plân konusunu yeniden günün meselesi haline getirdi, önce bir noktayı bilmek lâzımdır. Ünlü Hollandalı profesör büyük bir Türk dostudur ve bize menfaat karşılığı hizmet etmemektedir. Türkiye Hükümeti Tinbergen'e hiçbir ücret kabul ettirtememiştir ve profesörün sadece geliş ve ikamet masraflarını ödemektedir. Başmüşavirin ne kadar masrafsız olduğu ise şundan bellidir: Bulvar Palastaki dört günlük ikametinin Devlet Plânlama Teşkilâtı tarafından kapatılacak faturası 276 lira 80 kuruştan ibarettir!

Tinbergen bundan bir güre önce, Planlama Teşkilâtının müstafi daire başkanlarından Atilla Karaosmanoğlunun bir mektubunu aldı. Karaosmanoğlu mektubunda istifa ettiklerini yazıyor, bunun sebeplerini anlatıyor ve Türkiyeye bu konuyla ilgili olarak gelirse iyi olacağını belirtiyordu. Tinbergen Türkiyeye Kasım sonlarına doğru gelecekken, seyahatini tacil etti ve uçağa atladığı gibi Başkentin yolunu tuttu. Prof. Tinbergen hava alanından doğruca herzaman kaldığı otele indi. 416 numaralı odaya yerleşti ve tabiatıyla, davetin gayrı resmî sahibi Karaosmanoğlunu aradı. İki iktisatçı ertesi gün buluşmak üzere söz kestiler ve birbirlerine iyi geceler dilediler.

Prof. Tinbergen'in ilk teması «gayrı resmî- Pazar günü oldu. Atilla Karaosmanoğluyla yaptığı konuşmada 5 yıllık Kalkınma Plânının iki emekçisi ucun uzun dertleştiler. Tinbergen, meslekdaşından durumu sordu. Karaosmanoğlu bazı olayları anlattı ve istifa sebeplerini izah etti. Ana fikir, müstafi Plâncıların

Ziya Müezzinoğlu
İkna imtihanı

HAFTANIN İÇİNDEN

Taktiği bildiğimize göre...

Metin TOKER

İngilizlerin Time and Tide mecmuasında İngiltenenin eski İşçi Başbakanı Lord Attlee'nin bir yazısı çıktı. İngiliz devlet adamı, yazısında dünya durumunu inceliyor. Koyduğu bir teşhis, ilgi çekici. Eski İşçi Başbakan diyor ki: "Rusyanın tabiî politikası mesele çıkarmaktır. Bize düşen etrafımıza bakınmak ve rusların nerede mesele çıkarmakta kendilerini haklı bulacaklarına teşhis koymaktır."

Bu prensibi bizim iç politikamızda tatbik etmek, bütün davranışlarla en akıllıcası olacaktır.

Bugün Türkiyede son derece kesif bir komünist yeraltı faaliyeti bulunduğu inkar kabul edecek halden çıkmıştır. Bu faaliyet zaman zaman yerin üstüne de başını uzatmakta ve duruma göre tutumunu ayarlamaktadır. Hava müsait olunca komünistler azmakta, bunun neticesi hava kendilerince tehlikeli hal alınca yeniden toprağın altına inmekte, bulutların dağılmasını orada beklemektedirler. Kızılların bizde bu çapta faal oldukları pek az devir vardır. Siyasi ve sosyal teşekküller, demekler kurmuşlardır, kendi yayın organları vardır, sağlam müesseselerde köprübaşları tutmuşlardır, tahriklerini pek az maskeli seklide, artık manası herkesce malum sloganları kullanarak yapmaktadırlar. Bolşevik edebiyatının klasik temaları rahatça işlenmektedir.

Dünyadaki rus politikası gibi Türkiyedeki komünist taktiği de, mesele çıkarmaktır. Buna karşı polis tamirlerini harekete geçirmek, ya da zor usullerine başvurmak tavsiye edilebilir. Bunların faydası belirlidir. İç güvenliğimizden sorumlu olan sivil ve askeri teşkilât, hiç kimse zerrece şüphe etmesine günü geldiğinde görevini yapmakta zerrece tereddüt göstermeyecektir ve şimdi her şey o günün yaklaştığını işaret etmektedir. Ama Türkiyenin bir gün anarşi içinde kalıp bir çeşit Halk Cumhuriyeti haline düşmesini hiç bir zaman için istemeyecek olanlar —Atatürkün ölüm yıldönümü fırsat bilinerek Halk Cumhuriyeti tabiri dahi fütursuzca kullanılmıştır— daha ziyade komünistlerin hangi konularda mesele çıkarmakta kendilerini haklı görebileceklerini dikkatle düşünmelidirler. Düşünmelidirler ve tedbirini almalıdırlar.

Zira komünist ne söylüyorsa, onda hiç bir asıl bulunmadığını sanmak gafletin en büyüğüdür. Aksine, dikkati oraya teksif etmek ve istismar edilen derdin çaresini süratle bulmak lâzımdır. Komünist bir uydunun değil, deformasyon üstadıdır. Ortada olan meselelerimizi ele almakta ve onlara suni şekiller vermektedir. Bu, meselelerin mevcudiyeti gerçeğini ortadan kaldırmaz. Biz o meselelerin üzerine cesaretle yürürsek, kızılın elindeki silâh alınmış olur. Bunun bir basit misali ortadadır. Sadece sol uç değil, bütün uçlar bugün bir yıl önceye nazaran tesir kudretlerinden çok, ama pek çok kaybetmişlerdir. Bu, İş hayatının İkinci Koalisyon Hükümetinin aklını başına alması sayesinde açılmış olmasının neticesidir.

Türkiye sosyal ve ekonomik daha çok meseleyle karşı karşıyadır. Bunlar ancak Plânla halledilecektir. Plan ise, her şey gösteriyor ki iç finansman demektir. İç finansmanı enflâsyonun içine düşmeden besleyecek kaynaklarla sağladık mı ve vergi işimizi realistçe ne Kaldorofillere, ama ne de ayaklarını ıslatmaktan korkanların tesirine kapılarak hallettik nü, Zümreleri takatleri nöbetinde adilane vergiledik mi Lord Attlee'nin peçetesini başarıyla tatbik etmiş oluruz.

Sadece, işler iyiye yöneldikçe komünist ve totaliter bütün uçlar mensuplarının nasıl tepinmeye koyuldukları bile bu reçetenin «hazakat" ini göstermiye yetmez mi?

herkesçe bilinen, Plânın Finansmanı hikayesinde Hükümet ile düştükleri ihtilaftı.

Yeni Plâncılar

Prof. Tinbergen ertesi sabah ilk resmî temasını yaptı. Bu defa görüştükleri Planlama Teşkilâtının yeni elemanlarıydı. Müsteşar Müezzinoğluyla yeni Daire Başkanlarının bulunduğu toplantıda Prof. Tinbergen, Plânın iç finansmanı konusunu uzun uzun tartıştı.

Plâncılar iç finansmanın temininde düşünülenler hakkında Müşavire gerekli bilgiyi verdiler. Prof. Tinbergen bazı gerçekler karşısında yumuşadı. Kaldor raporundaki vergi sisteminin Türkiyenin şartları bakımından tatbik kabiliyetinin as olduğu konusunda Plâncılara hak verdi. Plancılar iç finansman hususunda 5 Yıllık Planın getirdiği formüllerin uygulanamıyacağını ve bunun, finansmanın temininde şimdikinden daha fazla güçlüklere yol açacağını anlattılar. Ancak Prof. Tinbergen'in bu tartışmaları biraz "kös" dinlediği ve gene de bir peşin fikrin taraflısı olduğu anlaşılıyordu.

Nitekim Başmüşavir bu konudaki fikrini, yaptığı basın toplantısında söyledi. Muhtelif soruların sonunda kendisine tevcih edilen:

"— Hükümet iç finansman konusunda, herhangi bîr değişiklik yapmadan Plândaki ilk usulleri uygulamağa başlasaydı, finansmanın temini konusunda hiçbir güçlükle karşılaşmayacak mıydı?" şeklindeki sualt, Müşavir sert bir "Non = Hayır" çekerek karşıladı.

Alican ve Tinbergen

Planın iç finansman meselesinde tamamiyle karşı karşıya bulunduğu Hükümet üyesini, Prof. Tinbergen aynı günün akşamı ziyaret etti. Tinbergen'in Başkentte yaptığı temasların belki de en enteresanını Alicanla mülakatı teşkil etti.

Başbakan Yardımcısı ve Müşavir saat 18.10 da karşı karşıya geldiler. Konuşma 40 dakika kadar devam etti ve münhasıran bir konu üzerinde duruldu. Alican iç finansman meselesinde artık dillere destan olan 300 milyon açığın Planın tatbikatında büyük rol oynamayacağını belirtti. Prof. Tinbergen'e gelince, o tamamen aksini söyledi ve bir yıllık bütçede iç finansman konusunda böyle bir açığın büyük gediklere sebebiyet vereceğinde israr etti.

Prof. Tinbergen Alican yanından ayrıldıktan sonra Plânlama Teşkilâtı. eski Müsteşarı Osman Nuri Torunu buldu. İki iktisatçı uzun müddet görüştüler. Torun ile yapılan görüşmenin merkezi sıkletini Müşavirin istifa etmesi teşkil etti. Torun, Prof. Tinbergen'e bu sırada istifa etmemesini, bunun Türkiyeye yapılacak yardım konusunda büyük tesir yapabileceğini söyledi. İki eski arkadaş -Tinbergen'in mukavelesi bu ayın 20 sinde sona ermektedir- mukavelenin süresini biraz daha uzatmakta fayda gördüler ve aylıklar.

Devlet Plânlama Dairesi
Kimin emrinde?

Melen ve Tinbergen

Prof. Tinbergen o gece otele geldiğinde, oteldekilere kendisini ertesi sabah erkenden uyandırmalarını tembihledi. Zira Maliye Bakanı Ferit Melenle erken saatlerde buluşacaktı.

Salı sabahı Tinbergen ve Melen Maliye Bakanlığında saat 8 sularında karşı karşıya geldiler. Görüşme birbuçuk saate yakın bir süre devam etti. Melen ve Müşavir arasındaki tartışma olaylarla alâkalı olmaktan çok, teknik oldu.

Tinbergen Maliye Bakanına Kaldor Raporundan neden faydalanmadıklarını, daha doğrusu bunun neden tatbik edilmediğini sordu. Melen raporun kısım kısım faydalı olduğunu, bunlardan istifade edilebileceğini ama şimdilik tatbikinin mümkün olmadığını söyledi. Uygulama sahasının bulunmadığını uzmana izah etti.

Mesele iç finansmanın temin edilip edilmeyeceğine gelince Prof. Tinbergen:

"— Vergi sistemlerini tanzim gerçi Hükümetlerin işidir. Ama Plânın finansmanının düşünülmesi plâncılara düşer" dedi.

Prof. Tinbergen enflâsyon konusundaki endişelerini belirtti. 300 milyon liralık açığın kapatılmasının güç olduğunu söyleyince Melenin itirazı, uzmanı şaşırttı. Maliye Bakanı:

"— Bunun kabahati sizindir" dedi. Plânın hazırlanışında bazı noktalarda fazla nikbin davranıldığını belirten Melen, Uzmana:

"— Gayrı muayyen gelirler olarak tesbit ettiğiniz rakamın -840 milyon liradır- temini, sandığınız kadar kolay olmayacaktır" dediğinde Prof. Tinbergen hayretle Maliye Bakanına baktı ve:

"— Onun yeri belli ama" diye cevap verdi. Uzmana göre bu hesap, İktisadi Devlet Teşekküllerinin reorganizasyonu sonucunda elde edilecekti. Malîye Bakam hafifçe tebessüm ederek uzmanı cevaplandırdı:

"— İktisadi Devlet Teşekküllerinin reorganizasyonunda bu rakama ulaşılması son derece güçtür. Bizim D. D. Y. her yıl 300 milyon kadar siyan eder. Bunun önüne geçmek için mamur tasfiyesi gibi çareler vardır. Ama Türkiyede, bu ekonomik şartlar altında bir memuru yerinden oynatmak mümkün değildir...»

Uzman, Melenin yanından ayrılırken oldukça memnundu. Türkiyenin enflasyona gitmiyeceğini en yetkili ağızlardan katiyetle öğrenmişti. Yüreğine su serpili olarak Devlet Planlama Teşkilâtı binasına yöneldi.

"Cumhuriyet"in Dramı

Derler ki: "Tuzlu suyu en son balık keşfeder".
Bir süre var iki Cumhuriyet gazetesinin havasında, renginde bir değişikliğin vukua geldiğini herkes görmektedir. Değişiklik, demokratik düzene itimatsızlıktan başladı. Devrimlerin romantik tarzda tefsiri bunun kapısını açtı. Ama açılan kapıdan başka heves sahipleri birer ikişer içeri girmeye başladılar. Çarenin ne olduğunun söylenmesine yanaşılmadan platonik şika - yetler yükseltilince, daha pratik zekâlı kimselerin yol göstermeye kalkışmalarında şaşılacak bir taraf yoktur. Siyasi manasıyla "sızma"lar, en kolay, biraz ayda yaşayanlarım ülkesinde başarı kazanır. Bir yolun üzerine bir kere çıkıldı mı, bir gün bakılır hiç beklenilmeyen bir yere gelinmiş. XX. Asırda kaleler, pek ender muhasara edilerek düşürülmektedir. XX. Asır daha çok içten fetihler devridir ve bunun mütehassısları bizde yok değildir. Bunlar hedef olarak toplumun temel direklerini seçmektedirler. Böyle müesseselerin başındakiler için basiret, içlerinde köprübaşını kurdurmamak - tır. Köprübaşı bir kere kuruldu mu, istila dalgalarına karşı mukavemet şansı inanılmaz derecede kırılır. AKİS, Cumhuriyet için herkesin gördüğü bu tehlikeye işaret etti.

Bunu yaparken bir "sataşma" veya "kalem kavgası" havasını, yazılarımıza verdiğimizi iddia etmek insafa sığmaz. Aksine, bu mecmuada Cumhuriyetten daima saygılı ve dost tarzda bahsedilmiştir. Kaldı ki belki bütünn Türkiyede kendisine, AKİS e sataşıldığı kadar sataşılan bir başka gazete veya dergi yoktur. Buna mukabil AKİS in her hangi bir gazete veya delgiyle "'kalem kavgası"na giriştiği, bir kimseye cevap yetiştirmeye çalıştığı, . polemik yaptığı ne görülmüştür, ne de işitilmiştir. AKİS söylemek istediğini söyler, projektörünü göstermek istediği noktaya çevirir. O kadar.

AKİS in Cumhuriyetteki değişme üzerine eğilmiş olmasının sebebi, bu gazeteyi toplumun temel direklerinden biri olarak görmesidir. Bu değişmeye dikkati çeken ilk AKİS de olsa, bunun farkına varanların, bunu hissedenlerin AKİS ten ibaret bulunmadığını bizzat Cumhuriyetciler her halde biliyorlardır. Cumhuriyette köprübaşının kurulmuş olduğunu hissetmemenin imkanı yoktur. Cumhuriyet sütunlarının sakat fikirlere, zararlı telkinlere sahne yapılabildiği açıktır. Bunun delillerini göstermek zor değildir.

Cumhuriyeti çıkaranlar okuyorlar mı bilinmez ama -bazen, "okumuyoruz" derler de..- Bizim Radyonun sevgilisi bazı yazarların yazılarını Cumhuriyet okuyucuları görmektedirler. İlhan Selçuk ve Melih Cevdet Andayın bir çok yazısını, kendilerine saygıyla tavsiye ederiz. Bunlardan parçalar almaya kalkışmak çok yer tatar. 26 Eylül 1962 tarihli gazetede Selçukun "Aklımızı başımıza" diye bir yazısı çıktı. Okunmaya layık 24 Eylülde aynı zatın "Paspas Olacaklar" yazısı çıktı. 21 Eylülde gene aynı imzayla "'Söyleşi" yazısı çıktı. 19 Eylülde "Nizam bu" yazısı çıktı. 14 Eylülde "Nere deyiz» yazısı vardır. 7 Eylülde "Yabancı Sermaye türküsü" çıktı. 2 Kasımda "Olayların bağlandığı nokta" çıktı. 20 Ekim günü Melih Cevdet Anday "Komünistliğe gelince.. Şunu artık kesin olarak bilmeli ki komünist diye Komünist Partisi üyesine denir. Bugün Türkiyede Komünist Partisi yoktur" diye yazdı ve Türk İşçisinin, faşizmi protesto etmesi için teşvik ettikleri Türk işçisinin komünizmi de protesto etme kararım lüzumsuz, boş, gülünç bir hareket olarak gösterdi. Aynı Andayın 13 Ekimde yayınlanan "Beş parti - Tek parti" yazısı ise her kızıl propagandacının ağzının sularını akıtacak mükemmelliktedir. Bunlardır ki Cumhuriyetin değiştiğini, çok değiştiğini haykırmaktadır ve bunlardan dolayıdır ki toplumun basın sahasındaki bu temel direğine sızmalara karşı bolşeviklerle de, bolşeviklikle de, memlekete zararlı faaliyetlerle de zerrece alakası bulunmayan Cumhuriyetin idarecilerini uyarmak, Cumhuriyeti sevenler, Cumhuriyete inananlar, Cumhuriyetin önemini ve rolünü takdir edenler için ödev olmaktadır.

Bugünkü Cumhuriyet eski Cumhuriyet olmaktan süratle uzaklaşmaktadır. Cumhuriyete hiç bir Cumhuriyet okuyucusu niçin şu partiyi methediyorsun da ötekini methetmiyorsun, neden şu meselede böyle vaziyet aldın da şöyle almadın, niçin şu yazarın bunu savunuyor da öteki bunu savunuyor diye kızmamıştır, ona sevgisini kaybetmemiştir. Bunlar, itibarlı ve saygıdeğer Cumhuriyeti itibarlı ve saygıdeğer Cumhuriyet haline getiren kıymetli hususiyetlerdir. Ama kuzey ikliminin rüzgârları bu gazetede akis buldu mu, tipik bir propagandanın temalarına bu gazetenin sütunları gaflet veya delaletten açıldı mı, sızma oralara kadar uzandı mı ve "parti çizgisi içindeki doktrinerler" orada at oynattılar mı yılların. Cumhuriyetine gerçekten yazık olar. Zira bir gün gelir, Cumhuriyet bütün tesirini kaybetmiş hale gelir ve bugün ondan bedbaht maksatları için faydalananlar onu bir posa gibi fırlatıp atıverirler. Cumhuriyet böyle bir akibete layık değildir.

Nadir Nadi bu haftanın ortasında ne güzel yazdı: Komünist, sızmak istediği yere göğsünde "Komünistim" yaftasını taşıyarak girmez ve Türkiyede bir Komünist Partisi serbestçe kurulsa gerçek komünistler bunun dışında kalmayı tercih ederler... Banan içindir ki, özellikle bizim gibi az gelişmiş memleketlerde, komünistler oraya buraya sızarak gizli çalışmayı ülkülerine ve çıkarlarına daha uygun bulurlar..

Bu satırlar bundan bir kaç hafta önce AKİS'te çıkan "En sol, solun düşmanıdır" yazısındaki satırların, bu fikirler o yazıdaki fikirlerin tıpatıp eşidir. Demek ki aradaki, bir görüş ayrılığı değildir. Cumhuriyet, teşhisini kâğıt üzerinde mükemmelen yaptığı hastalığa yakalanmış doktora benziyor. AKİS buna işaret etmiştir. Bunu, doktorun kendisinden başka herkes görmektedir.

Cevat Fehmi Başkut "Cumhuriyet ailesinin, ilk çktığı günden itibaren AKİS e biraz haşarı bir küçük kardeş diye bakmaya alışmış olduğu"nu sevgisini belli eden bir tatlı eda içinde belirtiyor. His karşılıklıdır. Bütan AKİS ailesi, Cumhuriyeti bir büyük kardeş sayar. Ama Cumhuriyetin, Orwell'in meşhur "1984" ünde bahsettiği Büyük Birader haline gelmesine gönlümüz razı olmuyor ve olmayacaktır...

Bu bir kusur mudur?

C.H.P. nin hadiseli Ankara il kongresi
Zarlar atılıyor

C. H. P.

Hayal ve hakikat

Bu hafta Kastamonuda, C. H. P. lileri üzen bir hadise oldu. İl kongresi, boş sıralar önünde yapıldı. Genel Sekreter Kemal Satır konuşmak üzere kürsüye çıktığında, salonun dinleyiciler bölümündeki meraklı kitlesi parmakla sayılacak kadar azdı.

Gerçi delegeler Satırı dikkatle dinlediler. Gerekli yerlerde iyi kalple alkışladılar da.. Ama Kastamonulular bir C. H. P. kongresinin, hem do bir Genel Sekreterin katıldığı C. H. P. kongresinin bu derece az ilgi çektiğini şimdiye kadar görmüş değillerdir.

Kurultayın yaklaşması sayısıyla Genel Merkezin emriyle iki ayakları bir pabuca girmiş olarak kongre kongre dolaşan milletvekilleri ve Bakanlar da geride kalan haftalar içinde yurdun diğer taraflarında Kastamonudaki manzaradan değişik bir manzara görmediler. C. H. P. kongrelerinin çok büyük kısmı tenha salonlarda, boş sıralar önünde yapıldı. Haberler, Genel Merkezde telâş yarattı ve bazı fazla iyimser parti idarecileri için bomba tesiri yaptı. Bilhassa Kasım Güleğin rakipleri arasında "Kasım bitti! Kasımı hallettik! Kasım artık bir mana ifade etmiyor!" diyerek hem kendilerini ye hem de daha başkalarını avutanlar bu sefer bir başka uçta mübalâğaya düştüler ve karamsarlaştılar. Bunda hiç hakları yok sayılamaz. Zira genel alâkasızlık içinde bir küçük alâka gösterenler, daha ziyade Kasımdan yana olanlar oldu. Nitekim, İnönünün de bulunduğu Ankara il kongresinde neticeyi onlar aldılar.

Bir tahlil

Üzgün C. H. P. lilerin farkında olmadıkları nokta, kendi partilerinin durumunu ve kendi partilerinin kongrelerine karşı kendi partililerinin ilgisizliğini düşündüklerinde A. P. lilerin de, Y. T. P. lilerin de, C.K.M.P. lilerin de aynı karamsarlık içine düştükleridir. Memlekette yeni bir gerçek belirmiştir: Bir seçimin ufukta görünmediği günlerde vatandaşların, hattâ partili vatandaşların parti faaliyetiyle alâkaları sıfıra inmektedir. Bunun büyük sebebi, geçmiş devirlerdeki çekişmeli havanın ve parti mücadelelerinin bitmiş olması, partilerin gündelik hayatımızdaki fonksiyonlarını kaybetmiş bulunmasıdır. İsmet İnönü Ankara il kongresinde bunu söyledi. -Gazete fıkracılarından bazılarının bu nutuk hakkındaki tefsirlerini gülmeden okumak imkânsızdır. Meselâ Çetin Altan konuşmadan hiç, ama hiç bir şey anlamamıştır. Bu, aslında, çok fıkracının ne kadar sathi, satıhta ve fikirsiz olduğunun pek acı delilidir-.

Değişen hususların başında, yıllardır siyaset hayatının alt kademelerine hâkim olan "politika esnafı"nın, mevkiini kaybetmiş olması gelmektedir. Bunu farketmek için, mesele bir Menderes devri D. P. il başkanının haşmetini veya İhtilâl devri C. H. P. li başkanının kudretini hatırlamak lâzımdır. O günler şimdi, bir hayalden ibarettir. Parti kademelerinin başındaki kimseler , bu tahtlarından inmişler ve sade vatandaşlar arasına katılmışlardır. Bilhassa C. H. P. teşkilâtı içinde bu duruma henüz alışılmış değildir ve Kasım Gülekin tesiri bu noktayı işlemesidir. Eski günleri arayan politika esnafının hemen tamamı, kendilerine her hususi ve umumi konuşmasında gökteki ayı vadeden eski Genel Sekretere arabasını bağlamak tadırlar. Bunlar, ilgisiz geçen kongrelerin tek müşterileri olduklarından oralarda oy hâkimiyeti sağlamaktadırlar.

C. H. P. de bunun yanında, Genel Merkezin de gerçeklerin seviyesine çıkamamış olması ve değişen şartların ışığında teşkilâta yeni bir çeki düzen verememesi dertli durumun büyük sebeplerinden birisidir. Teşkilât, bir havaya sahip kılınmamış, leyleğin yuvadan attığı yavru halinde bırakılmış, küsenlerden bir

Lebit Yurdoğlu
Kongreden kongreye

kısmı çekip gitmişler, kalan küskünler de hınçlarını "Yaşa Kasım" diye bağırmakla alacaklarını düşünmeye başlamışlardır.

"Menderesin Partisi"

Bu haftalar içinde orada burada Kasını Güleği dinleyenlerden biri Söyle dedi:

"— Adam C. H. P. yi Menderesin D. P. si yapmak istiyor!"

Gerçekten de Genel Merkezin karşısındaki Dörtlerin -Erim, Gülek, Doğan, Göle- en faali olan eski Genel Sekreter eski ocak ve bucak başkanlarına karşı onların dilini konuşmakta ve onlar da yeniden eski tezgâhı kuracağını bildiren Güleği bağırlarına basmaktadır. Güleğin vaad ettiği sistemde devlet yeniden partinin hâkimiyeti altına geçecek, insan partisi iktidara geçti mi şöyle bir ferahlayıp bunun tadını çıkaracaktır. Eski Genel Sekreter bunu söylerken ortada en iyi niyetli C. H. P. lileri bile üzen bazı hadiseler olduğundan, bu sözler tesir yaratmaktadır. Bu çeşit hadiselerden biri, geçenlerde Boluda cereyan etti. Boluda bir tesisin açılışında bulunmak üzere Y. T. P. senatörlerinden Rahmi Arıkan Boluya gitti. Boru mu, senatör bu! Bolu Orman Başmüdüründen bir otomobil istedi. Başmüdür, devrin o devir olmadığını söyleyerek reddetti. Vay, sen misin reddeden? Hışımlı senatör bunu prestij meselesi yaptı, soluğu Y. T. P. li Tarım Bakanı Mehmet İzmende aldı ve uygunsuz Başmüdürün yerini değiştirtti. Bu, Borudaki C. H. P. liler arasında küçük çapta bir, kıyamet koparmakta gecikmedi. "Partizanlık yapılmasın"ı anlıyorlardı, ama "Sen yapma, o yapsın"ı anlamıyorlardı. C. H. P. milletvekillerinin bütün gayretleri para etmedi ve Başmüdür gitti.

Bu hadiseler, Kasım Güleğin kuvvetini teşkil etmektedir. Zira her kalıba girmekte en az Menderes kadar mahir -zaten o ekol poliltikacısıdır ve C. H. P. maazallah onun eline düştü mü C. H. P. nin akibeti D. P. nin, Güleğin akibeti de Menderesin akıbetinden kıl kadar farklı olmayacaktır, zira memleketin bu çeşit politikacılığa karşı tepkisi kendini belli etmiştir- eski Genel Sekreter bir yandan hayalî menfaatler dağıtırken bir yandan da C. H. P. teşkilatının bu çeşit haklı dertlerini istismar etmektedir.

Öteki taraf

Bu bakımdan, Kurultayda Kasım Gülekçiler tarafından seçtirilmiş yüksek sayıda delegenin bulunması hiç kimseyi şaşırtmamalıdır. Ancak bu, onların hâkimiyet sağlayacaklarının delilini teşkil etmemektedir. Zira Kurultaya gelişteki havayla Kurultaydaki hava hiçbir zaman aynı olmamaktadır ve bunda İsmet İnönü başlıca rolü oynamaktadır. İnönü, partisini politika esnafının eline terketmeğe hiç niyetli görünmemektedir ve ağırlığını, idare ettiği partinin yüksek kademeleri seçilirken ortaya koymakta zerrece tereddüt göstermeyecektir. Bu "ağırlığı koyuş", gerekirse bir takım spektaküler tasarruflara kadar gidecektir. Zira demagojiye karşı mücadeleyi başka yoldan yapmakta fayda yoktur.

Fakat Kurultayda güçlük, hiç

Kulağa Küpe...

Gazelci!

Hani AKİS «Türkiyede ihtilâl olmaz. Zira bir ihtilâli ancak Ordu + C.H.P. yapar. Ne Ordunun tek başına, ne bir partimin tek başına ihtilale kalkışması da, kalkıştığında başarı kazanması da ihtimali vardır. Türkiyede ise bir Ordu + C.H.P. ihtilalini lüzumlu kılacak hiç bir şart yoktur. Bilâkis, iyiyi gittiğimiz inancı gittikçe yayılıyor. Zaten iktidarda memleketin bu sağlam kuvveti bulunduğuna, göre, ihtilâli kim kime karşı yapacak? İhtilâl çocuk oyuncağı değildir." diye yazmıştı ya..

Buna, gecikmiş bir ses geldi. Kimden bilir misiniz? Anakronik Talât Aydemir beyden. Üstadın buyurduğu:

"— Türk Milletinin Ordusu C.H.P. nin aleti olamaz."

Dam üstünde saksağan! Biz ne diyoruz, a ne diyor.. Ama, işin daha eğlencelisi: "Ordu" diye konuşma heveslilerine Ordu meşhur gazino pankartını göstermişti, canım:

"Dışardan gazel okumak yasaktır!"

Gülekofil olmayan kuvvetli grupların birbirleriyle sandalya için vuruşmaya kalkmaları sonucu doğacak ve İnönünün handikapını teşkil edecektir. Çok kimse şimdi ideal ve idealistlik etiketi altında, Parti Meclisi üyeliği savaşı yapmaktadır. C. H. P. içinde makin ölçüyü aşan, kırankırana bir mücadele cereyan etmektedir. Parti Meclisinin gençleştirilmesinin ve dinamizm kazanmasının ekseriyet tarafından istenmesi, herkese aranılan "genç"in kendisi olduğu hususunda kati' iman vermiştir. Bu yüzden Genel Merkezciler safında klikler teşekkül etmiştir. Bir başka temayül de "Cihan Palasçılar" adı altında bilinen ve ekseriyetini İstanbullularla Trakyalıların teşkil ettiği "Ortacılar"ın temayülüdür. Bunlar, Kurultayda uçların çıkaracakları listeler içinden en kıymetli isimleri seçmek, tabii bunlara kendi isimlerini eklemek ve bir karma üsteyi kazandırmak arzusundadırlar. Bunların göz koydukları isimler arasında Melen, Öztrak, Sancar, Zamangil, Banguoğlu, Sarper gibi isimler başta gelmektedir. Genel Merkezcilerden çoğunun -Satır, Feyzioğlu, Paksüt, Öktem, Baykam, Yurdoğlu, Baban gibi..- Parti Meclisine gireceklerinde şüphe yoktur. Muhalif Dörtler de, arada bazılarının başına kaza gelmezse, Parti Meclisinin kapılarını kendilerine açacak oyu delegelerden alabileceklerdir. Geri kalan üyelerin yeni isimler olması beklenmektedir. Hiç ihtimali bulunmayan husus, Dörtlerden birinin veya onların bir adayının C. H. P, Genel Sekreteri olmasıdır.

Kurultay, işte böyle bir hava içinde geri bırakıldı.

A. P.

Urganın iki ucu

Salı günü AP Meclis Grupunun toplandığı salonda cereyan eden olaylardan ne Topaloğlunun AP Grup Başkanlığı için aldığı oy miktarı, ne müfrit milletvekillerinin hırçınlaşmaları, ne Irkçı Ekalliyetin listesinde Cihat Bilgehanla dört yeni transferin yer alması, ne de Gruptaki küçük kavgalar politika çevrelerini fazla ilgilendirdi. Sadece bir olay, bütün gözleri AP Grupuna çevirmeğe yetti. O gün AP içinde mutedil milletvekili olarak adlandırılan 55'e yakın politikacının tam kadro halinde

Gruba gelmeleri ve dişe diş mücadele etmeleri...

Hakikaten AP içinde Irkçı Ekalliyetin -Gümüşpalanın da desteğiyle- idare ettiği müfrit grupla mutedil milletvekilleri ilk defa böylesine bir muharebe verdiler ve sonunda azınlık olmalarına rağmen, mücadeleyi başarıyla bitirdiler. Bu, Meclis açıldığından beri ilk defa vukua gelmektedir. Bilgiç ve Irkçı Ekalliyetin listesi AP grup seçimlerinde kazanamamıştır. Gerçi bu kayba sebep ban usulî kaideler -AP Grupunda seçimler Meclis iç tüzüğü gereğince yapılır, bu yüzden Başkanın ilk iki turda Grupun 2/3 oyunu alması, alamazsa 2. turdan sonra gene Grupu teşkil eden milletvekili sayısının yarısının bir fazlasını temin etmesi gerekmektedir- sebep teşkil etmiş ve Irkçı Ekalliyet gereken nisabı dolduramadığından seçimler geri kalmıştır. Bundan dolayıdır ki bitmeyen seçimlerin ertesi günü Yeni İstanbul "Ahmet Topaloğlu adaylıktan niçin Saadettin Bilgiç lehine feragat etmiyor" diye tepinmekteydi.

Mutedil milletvekilleri, doğrusu istenirse, mücadeleye böyle girmeyi tasarlamamışlardı. Ancak Maltepe yolundaki kolacının üzerinde bulunan bir AP linin evinde bir gece evvel yapılan toplantıya 70 kişinin katılması ümitlerini arttırdı. Evvelâ Grup Başkanlığı için müfritlerin de oy vereceği bir yeni isim aradılar. Cihat Bilgehan üzerinde, bir nebze de Güvenin ismi etrafında duruldu. Sonra 70 kişilik çoğunluk, mutedilleri çekip çeviren Ahmet Topaloğlunun doğrudan doğruya mücadele etmesini istedi.

Mutediller ilk turda gerçek kuvvetlerini anladılar. Sait Bilgiç 74, Topaloğlu 56 oy aldı. 5 oy da boş çıktı. Boşlar Genel Merkezcilerindi ve seçimlerin geri bırakılmasını istiyorlardı. Büyük Kongrede AP Tüzüğünde yapılacak tadilâtla Grup Başkanlığını Genel Başkanın uhdesine almasını ve mücadelenin böylece bitmesini arzulamaktaydılar. İkinci tur, Irkçı Ekalliyeti biraz ümitlendirdi. Bilgiç sadece 1 oy, Topaloğlu 3 oy kaybetti. Ama üçüncü tur Irkçı Ekalliyeti çileden çıkarmağa kâfi geldi. Bilgiç gerekli 76 oyu -salt çoğunluk- gene sağlıyamamış, üstelik boşlar artmıştı. Dördüncü tur herşeyi ortaya koydu. Mutediller direniyorlardı.

Hal böyle olunca müfrit milletvekillerinde ilk defa hafif bir silkinme oldu. İdare Heyeti kendilerindendi. Genel Kurula hakimdiler. Üstelik teşkilâtın istekleri ve "Mutediller İnönisttir" baskısı da vardı. Buna rağmen, bütün bunlar fayda vermemişti. İki taraftan kuvvetliyi kaymayı ilerileri için uygun görenler yeni bir teklife sarıldılar. Teklifin sahibi Yılmaz Erol Akçaldır. Genç milletvekili karşılıklı fedakârlıkla bir uzlaşmaya gidilmesini ve her iki tarafın adaylarından vazgeçip yeni bir adayın ortaya çıkarılmasını istedi. Mutediller için bu bir kayıp değildir. Üstelik, yeni aday olarak Rafet Aksoyun ismi üzerinde durulmaktadır. Ancak Irkçı Ekalliyetin bu mağlûbiyeti hazmı kolay olmayacaktır.

Ahmet Topaloğlu
Aday

Sadettin Bilgiç
Oyun, oyun üstüne

AP li müfritler şanslarını önümüzdeki Salı günü bir kere daha deneyeceklerdir. Bu konuda Genel Başkan Gümüşpala da kendilerinden yana değildir ve o da iki tarafın uzlaşmasını kendi geleceği için teminat saymaktadır.

Dış Politika

Bir ziyaretçi

Bu satırların okunduğu sırada, Amerika Birleşik Devletleri Parlamentosundan üç senatör İstanbula gelmiş olacaktır. İki gün kadar sürecek olan ziyaretin gayesi, Yakın-Doğu Asyada son politik gelişmelerden sonra bir nabız yoklaması yapmaktır. Mike Mansfield, Mr. Pell ve Mr. Smith'den müteşekkil olan heyette bilhassa Mike Mansfield adı dış politikayla yakından ilgilenenler için hiç de yabancı değildir. Mansfield, Johnson Amerika Başkan Yardımcılığına getirildikten sonra boşalan Demokrat Parti Senato Grup Başkanlığına seçilmiştir ve bu seçimde kendisine Johnson'un geniş çapta yardımı olmuştur.

Mansfield ve iki arkadaşı bu gezilerinde son Küba olayları karşısında Yakın - Doğu Asya ve özellikle Türkiyenin durumunu tetkik edeceklerdir. Ancak bu gezi pek Amerikanvaridir. Zira heyet nedense Ankaraya gelmiyerek tetkiklerini İstanbulda yapmak istemektedir! Ziyaretin, Türkiyeyle ilgili kısmı hakkında henüz bir program da hazırlanmış değildir. Bilinen sadece Amerika Birleşik Devletlerinin Türkiye Büyük Elçisi Raymond A. Hare'in vereceği öğle yemeğidir. Amerikan Yardım Heyeti Basın Sözcüsünün belirttiğine göre, ziyaretin Konsorsiyum veya Amerikan yardımları ile hiçbir ilgisi yoktur.

Onlar ki verir laf ile Dünyaya nizamat...

Atatürkü böyle andılar!

Ültra Sağcılar

Yeni İstanbul — Türk bayrağı, O'nun aziz ölüsünü gölgeliyecek ve şu yurdun yükseklerinde yapılacak türbesini bir Bozkurt bekliyecektir... başka süs istemez. (Arif Nihat Asya).

"Biz motor yapamayız; otomobil kim, biz kim?" diyen; dinimizi, milliyetimizi, tarihimizi, örfü âdet ve geleneklerimizi istihza ile karşılayan bir kimse Atatürkçülük iddiasında bulunursa, artık iyice biliyoruz ki, bu kimse ya Moskova'nın uşağıdır; ya da Batı emperyalizminin veya Siyonizmin gizli ve satılmış bir ajanıdır. (M. Zeki Sofuoğlu).

Milli Yol — Ölüm yıldönümünde çıktığı halde başlığımızı siyah yapmadık. Sebebi : Türk geleneğinde yas işareti olarak siyahlaşmak yoktur. Yabancı geleneğe uymamayı daha doğru bulduk.

"Atatürk milliyetçiliği" veya "Atatürkçülük" tâbirinin "ırkçılık"a zıt birşey gibi gösterilmesi o kadar aykırı ve gerçeklere o kadar zıt bir şekil aldı ki, hakikat saygısı ve insaf duygusu taşıyan hiç kimse bu kadarına tahammül edemez.

İnkâr kaldırmayan hakikatler vardır. Bunlardan biri Atatürkün ırkçı olduğudur. (Derginin yazısı)

Atatürk'ün ırkçılığı benimsediğini ispat için onun Büyük Nutkunun sonundaki "Muhtaç olduğun kuvvet damarlarındaki asil kanda mevcuttur" sözlerine dayanmak mutad olmuştur. Bu sözlerin açıkça ırkçılığı gösterdiği muhakkak. Ama Atatürk'ün ırkçılığı yalnız bu sözlere bağlı değildir. Hadsiz hesapsız kereler, son derece açık ve ileri giden şekillerde, Atatürk ırkçılık yapmıştır. (Niyazi Çetin)

Bunun gibi, hem "Atatürkçüyüm!", hem de "Irkçılığa, kafatasçılığa düşmanım" sözleri AYNI AĞIZDAN çıkınca, o ağızın sahibinden korkunuz! O adamdan başka her söz beklenir. Başka her hareket de. Günün birinde vatanı satmak bile... (Ülkü Bayraktar)

Atatürk sağcı değil, aşırı sağcı idi. (...) Bu da gösteriyor ki, Atatürk, Türk milliyetçiliğini "Nüfus cüzdanı milliyetçiliği" olarak anlamıyordu. (İlhan E. Darendelioğlu)

Ültra Solcular

Yön — Atatürk, çeşitli konuşmalarında "Halk devrindeyiz, halk hükümetiyiz ve halkçılık yapacağız" diyor ve halkçılığı, sosyal nizamı emeğin hukukuna dayandıran sosyal meslek şeklinde tanımlıyordu. (...) Görüldüğü gibi, Kuvayı Milliyeciler kurtuluşu halkçılıkta görüyorlardı. Halkçılık, kapitalizme, ağa ve eşraf idaresine karşı olması, doğrudan doğruya çalışan sınıfların iktidarı ele alması demekti. Bugün bu görüşün adına Sosyalizm diyoruz. (Doğan Avcıoğlu)

Bugün halkçılık deyiminden, bir taraftan demokrasiyi, diğer taraftan sosyalizmi anlıyoruz. (...) Atatürkün kendi ağzından yukarıda iktibas ettiğimiz sözler, Onun Türkiye için sınıfsız bir toplum düşündüğünü, halk terimi ile de bu topluma yol gösterecek ve öncülük edecek bir siyasi teşekkülü kastettiği anlaşılmaktadır. Burada dikkat edilecek nokta, Atatürkün meselelere çözüm yolu ararken sınıf realitesini göz önünde tutmuş olmasıdır. (Sadun Aren)

"Halkçılık, toplum düzenini emeğine, haklarına dayandırmak isteyen bir toplumsal öğretidir. Efendiler, biz bu hakkımızı, bağımsızlığımızı korumak için, bizi mahvetmek isteyen emperyalizme ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı, milletçe mücadeleyi uygun bulan bir mesleği takip eden insanlarız. (Mustafa Kemal'in sözü)

Vatan — Bizce Atatürkçülük. Türk toplumunun ileri hareketi içinde sert bir dönüm noktası, kesin ve açık ifadeli bir inkılâp dönemidir. Yâni sosyal muhtevalı bir politik hareket-tir. (....) Biraz aşağıda açıklamağa çalışacağımız gibi, Milli Kurtuluş hareketimize ve onun Atatürkçülük diye isimlendirdiğimiz özüne en yakın akım sosyalizmdir. (Erdoğan Başar)

Öncü — Atütürkçü kuşaklar bilinçli bir çabayla yarım kalmış bir rüyayı bitirmeğe, yeni bir Türkiye yaratmaya, emeği bu toplumun en yüce değeri yapmağa çalışıyorlar. 1922 de söylenen sözleri 1962 yılının şartlarına göre gerçekleştirmeğe uğraşıyorlar. (Müşerref Hekimoğlu)

Kurtuluş Savaşımız bütün sömürge halkları, bağımlı uluslar için yeni bir hayat felsefesi, yeni bir devlet anlayışı getirmiş, bir aksiyon örneği olmuştur. Tutsak insanlığa, emperyalizme ve kapitalizme karşıt, emeğe dayanan halkçı bir devlet şekli teklif ediyorduk. (Mehmet Ali Agbar)

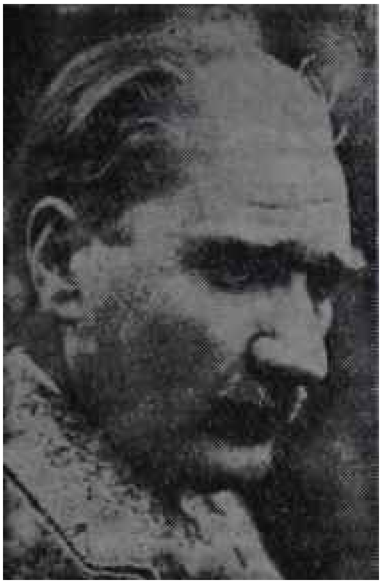
Liberaller

Akşam — Açık seçik görülüyor ki, Atatürk devrinde, başından sonuna kadar, gerek doktrin ve gerekse ekonomi politikası bakımımdan özel teşebbüsçülük benimsenmiş ve uygulanmıştır. Sadece 1933 - 37 devresinde nisbi bir devletçilik uygulanmış ve 1937 yılında da özel teşebbüsçü Bayar, Başbakanlığa getirilmiştir!

Demek ki Atatürk, bırakınız sosyalistliği, devletçi bile değil, bal gibi bir özel teşebbüsçüdür. (Vecihi Ünal)

D.P. Borazanları

Son Havadis — Nezim varsa ondan geliyor; hürriyetimiz, istiklâlimiz, zaferlerimiz ve artık "kayıtsız şartsız milletin olan hakimiyet" Onun eseridir. (...) O halde kim ne derse desin ,kim ne yaparsa yapsın, millî irade muzaffer olacaktır. (....) sözlerimizi Senin bir ifadenle bitirelim: "Bizim milletimiz esasen demokrattır....." Yine demiştin ki: "Bir insanın memleketine ve milletine nafi bir iş yapabilmesi için, bir an nazarından ayırmamaya mecbur

Kemal Atatürk
Sembol adam!

olduğu şey, milletin hakiki ve müşterek temayülüdür." (Mümtaz Faik Fenik).

Serbest fırkanın Atatürk'e ve inkılâplara karşı gerici bir harekat olduğunu ileri sürdüler. Ve o büyük adamı bu yoldaki azminden geri çevirmeye muvaffak oldular... (Adviye Fenik)

Zafer — Filhakika bu memlekette yakın zamanlara kadar ve muhtelif sebeplerle Atatürk'e hoşnutluk beslemiyenler de, adetleri kabarık bir yekûn teşkil edecek kadar çoktu. Esasen böyle olmasaydı, satıhtan mütalâa edildiği takdirde yadırganacak derecede bir gariplik çerçeveleyen "Atatürk Kanunu"na lüzum kalır mıydı? (Fatin Fuad)

Bugün bunca arkadaşımız, basın hür olmadığı için hapishanelerdedir. (....) Biz Mustafa Kemalciyiz: yani hürriyetçi, demokrat ve haksever. (Mahmut Çavuşoğlu)

Maraşal Fevzi Çakmak, T. B. M. M. başkanı Abdulhalik Renda ve Başbakan Celâl Bayar Atatürk'ün cenaze töreninde (Resim altı)

Ümmetçiler

Tercüman — Ey milleti Allah birdir. Şanı büyüktür. Allahın selâmeti, atifeti ve hayrı üzerimize olsun. Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri, Cenab-ı Hak tarafından insanlara dini hakikatleri tebliğe, memur ve Resul olmuştur. Koyduğu esas kanunlar cümlemizce malûmdur ki, Kur'an-ı Azimüşşandaki âyetlerdir. İnsanlara feyz ruhu vermiş olan dinimiz son dindir. Ekmel dindir. Çünkü dinîmiz akla, mantığa, hakikata tamamen uyuyor. Eğer akla, mantığa, hakikate uymamış olsaydı, bununla diğer ilahi ve tabii kanunlar arasında aykırılıklar olması gerekirdi. Çünkü bütün ilâhi kanunları yapan Cenab-ı Hak'dır. (Atatürkün 1923'de Balıkesir Camiindeki hutbesi)

Romantik Devrimciler

Cumhuriyet — Atatürklün Türk Gençliği için hazırlamış olduğu büyük hitabe, ne Şekspir'in Sezar için Antoniuse söylettiği edebî nutuk örneği, ne de bin senelik geleceğin yalancı ve kandırıcı cezbesi ile gençliği maceraya sürükliyen. bir talakat örneğidir. (Mustafa Ok)

Galiba bütün bir milleti, yetim, şaşkın, çaresiz bırakarak ansızın gidişine pek kızdık ki, hiç anıma hiç bir dediğini yapmadık. Yapacağımız da yok. (Cevat Fehmi Başkut)

Egzantrik Devrimciler

Milliyet — Kuzum Allahaşkınıza neremiz Atatürk'çü bizim? Dünyada kimseyi . kandıramadığımıza göre kendi - kendimizi mi kandırıyoruz? Bugün Atatürkçü devletler var, fakat maalesef biz onların en arkasında bile değiliz. (Çetin Alton)

Patalojik çevreler

Dünya — Mustafa Kemal Türkleri dünyaya, Atatürk dünyayı Türklere tanıttı. (Mustafa Ok)

Şimdi devrimler üzerinde rötuş yapmaktan bahsediliyor. Hayır, Onun size bıraktığı emanet ne bölünebilir, ne da rötuşa ihtiyacı var. Bu bir bütündür, gelişen milli varlığımızın ortaya Çıkardığı sosyal ve ekonomik yeni problemlere bir çözüm bulmak için O'nu genişletmek ancak sizin hakkınızdır, sizin vazifenizdir. Güneşe akşamlamış bir kuşağın O'nu bölmeye, O'nda rötuş yapmağa hakkı yoktur. (Avni Doğan)

Opportünistler

Yeni Sabah — Atatürkü sevmek onun eserlerini yaşatmaktır. (Ord.. Prof. Sadi Irmak)

İşin Doğrusu

Özür — Her şeyin doğrusu ile yanlışı birbirine o kadar karıştı ki Atam, seni bugün 9'u 5 geçe anarken aslında 8'i 5 geçe anıyoruz. (Tercüman)

E Ğ İ T İ M

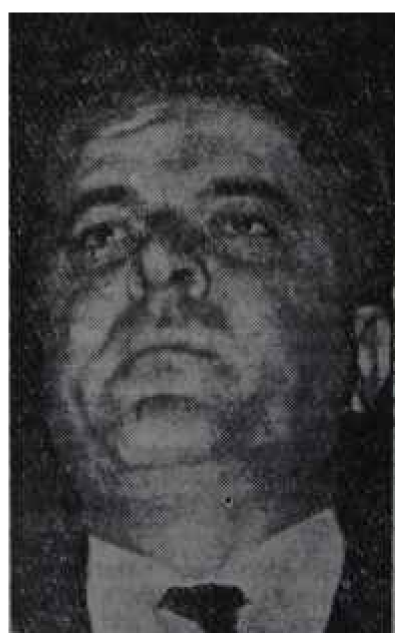
Ankara Koleji

Yorgan ve kavgası

Aakara Hukuk Fakültesinin öğretim üyelerinden otuzyedi yaşındaki Doçent Ali Bozer, bir kaç haftadır, başına dert olmuş bir durumu halledecek formülü bütün kanunlarda aramaktadır. Orta boylu, toplu doçentin gayretleri şimdilik bir netice vermişe benzememektedir. Ali Bozer bu hafta "Vallahi, ne olacağını ben de bilmiyorum. Kanunda meseleyi düzenleyen her hangi bir madde yok. Galiba en sonda İçişleri Bakanlığına başvurmak sorunda kalacağız" dedi.

Hukuk doçentini üzen ve karakaplı kitaplarda yeri bulunmayan durum, başkentin beşbin ailesinin çocuğunu okutan ve 259 öğretmeniyle Türkiyenin en büyük okulu olan meşhur Ankara Kolejini memleketin diğer bazı eğitim müesseseleriyle birlikte idare eden Türk Eğitim Derneğinin durumudur. Bir feza gemisi gibi kanunların dahi çerçevesini yarıp boşluğa fırlayan bu Derneğin durumunu tarif îçin "hazin"' kelimesi pek hafif kalmaktadır. Çok kimse, "Skandal" kelimesini rahatlıkla kullanmaktadır ve bunda bir insafsızlık görmemektedir.

Türk Eğitim Demeği aslında Milli Eğitimde bir reform yapmak amacıyla 1928 yılında, Atatürk tarafın-

İhsan Kabadayı
Gürültüyü kopardı

dan kurulmuştur. İlk adı Türk Maarif Cemiyetidir, Cumhurbaşkanı Derneğin yüksek koruyucusu, Başbakan ise Genel Başkanıdır. Kimsesiz ve parasız çocuklara okuma imkanı sağlamak, özel yurtlar ve yabancı dil öğrenimini esas tutan kolejler açmak, Derneğin gayelerini teşkil etmektedir. Nitekim bu güne kadar Dernek, biri Ankarada, diğeri Zonguldakta iki kolej ve Adana, Çorum, Edime, Antakya, tamir ve Konyada altı öğrenci yurdu açmıştır. Ayrıca mahalli faaliyetlerde bulunmak üzere bütün şehirlerde de birer şubesi vardır.

Ali Bozer konuşuyor
Aradı ve bulamadı

Kör döğüşü

Derneğin durumunun Ali Bozerin başına dert olması, geçen ayın sonunda yapılan Genel Kurul toplantısının neticesidir. O gün, Ankara Kolejinin Yemekhanesinden endişeyle fırlayan öğrenciler Kolej Erkekler Kısmının Konferans Salonuna doğru koştular. Salondan bir takım bağrışmalar, gürültüler gelmekteydi. Öğrenciler önce biraz afalladılarsa da durumu kavramakta gecikmediler. Zira içeride Türk Eğitim Derneğinin Kongresi yapılmaktaydı ve gençler bu gürültülü kongrelere geçen yıllardan şerbetliydiler. Salonda bir takım üyeler olayları hayretle seyrederlerken diğer bir grup hiddetle yumruklar sallıyor, en ağıza alınmayacak küfürleri savurmaktan çekinmiyordu. Başkanlık Divanı da şaşırdığından olaylara önceleri seyirci kaldı. Nihayet

Selahaddin Toker
İki dertten biri

Kongre Başkanı Doç. Ali Bozer havanın biraz yatışması için toplantıya 20 dakika ara verdiğini bildirdi. Buna rağmen gürültülerin ardı kesilmedi. Yaşlı başlı pek çok insan birbirleriyle ağız dalaşına devam ettiler. Hattâ zaman zaman işi itişmeğe kadar götürdüler.

Hararetli ve işi kavgaya götürecek tartışmaların sebebi basit, söylenildiği zaman dudaklarda tebessüm yaratacak bir gayrettir. Bütün mesele, Türk Eğitim Derneğinin Yönetim Kurulu sandalyelerini paylaşma kavgasından ibarettir. Prensip itibariyle hiç bir maddi menfaat temin etmediği için değil sandalya kapışmağa vesile vermek, bir angarye teşkil etmesi gereken Yönetim Kurulu üyeliği etrafında bu kadar gürültü koparılması haklı olarak zihinlerde kocaman istifhamlar yaratmakta ve bu konuda kulaktan kulağa fısıldanan hikâyelerin adedi gün geçtikçe artmaktadır.

Meselenin aslı iki yıl geriye, Ekim 1960 a kadar uzanmaktadır. O tarihte Dernek Genel Yönetim Kuruluna seçilmiş olan üyeler, siyasi meşrepleri itibariyle oldukları kadar Derneğe hizmet anlayışları da değişik şahıslardı. Bir kaç ay sonra kurul iki ayrı hizbe ayrıldı. Ama, ne hizip! Toplantılar muntazaman yapılamaz, yapılsa da iş çıkmaz hale geldi. Turhan Feyzioğlu, Ferit Melen, Ali Bozer gibi üyeler tarafsız kalmakla beraber durumu endişeyle izliyor ve gereği gibi çalışamadıklarından dolayı üzülüyorlardı.

Tencere dibin kara

Hiziplerden birinin başına Selahaddin Toker, ötekininkine Servet Altınay geçti ve hizipler en çirkin silâhlarla vuruşmağa başladılar. Bugün Tokercilerin Altınaycılar, Altınaycıların Tokerciler aleyhinde bu mecmuanın bu konuyu ele alan yazarlarına anlattıkları insanın yüzünü kızartmadan dinleyebileceği ithamlar değildir. Toker ve Altınay az zamanda kanlı bıçaklı oldular ve koca Eğitim Derneğini bir savaş meydanı haline getirdiler. Bu arada Toker, yönetim kurulundan istifa etti. Harem dedikoduları hususi gayretlerle yayıldı ve beşbin Ankara ailesinin çocuğunu okuttuğu bu müessesenin şerefiyle, itibarıyla oynanmakta tereddüt edilmedi. Toker Altınayı, Altınay Tokeri Derneği kendi ticari ve şahsî menfaatine âlet etmeye çalışmakla suçlandırdı. Kantin hikâyeleri, milk - bar hikâyeleri, alem hikâyeleri, pirinç hikâyeleri, ihale hikâyeleri, avukat - müvekkil münasebeti hikâyeleri başkentte sağır sultan tarafından dahi duyuldu. Kongreden evvel taraflar bunların dozunu daha da arttırdı ve hizipler toplantıya öyle geldiler. İki grup ta kendisini tutanları seferber etmişti. O gün salon, tıklım tıklım doldu.

Kendilerine "İdealist Grup" adını

veren Toker ve arkadaşları -her kongrede bir grup mutlaka bu adı taşırbir Seçim Beyannamesi ve Tenkit Raporu hazırlamışlardı. Buna karşılık Servet Altınay grubu da boş durmadı. Tokerin iddiasına göre üçer liralık aidatları Altınay tarafından verilmek suretiyle 250 kadar genç Derneğe üye kaydedildi. Böylece Altınayın seçim şansı garantilenmiş oluyordu. Yeni girecek üyelerin durumlarının Yönetim Kurulu tarafından tasdik edilmesi gerekiyordu. Bu husus ihmal edildi. Usulsüz üye kaydı meselesi, bu arada karşı grubun da kulağına gitmişti. Selâhaddin Toker hemen bir mahkeme tespiti yaptırdı ve hu tespit işi Kongre gününe kadar gizli tutuldu. Kozlar son dakikada oynanacaktı.

Toplantı saat 13.30 da açıldıktan sonra Faaliyet Raporu okunurken hava vnispeten sakindi. Ufak tefek mırıltılar duyuluyor, ama pek ehemmiyetli görünmüyordu. Raporun sonlarına doğru Selahaddin Tokerin üyelikten ıskatı teklif edilince salon birden karıştı. Bağırışmalar arttı. Toker ve C. H. P. Adana Milletvekili İbrahim Sarıoğlu birbirinin üzerlerine yürüdüler. Araya giren birkaç üye tarafları yatıştırmağa muvaffak oldu. Faaliyet Raporunun tenkidine geçildi. Bu sefer İhsan Kabadayı usulsüz kartlar ve üye kayıtları meselesini açtı. Tartışmalar yeniden başladı. Hava büsbütün gerginleşmişti. Artık kimse kimseyi dinlemiyor, bağırıp çağırıyor, gruplar birbirine giriyor ve hattâ işi yumruklaşmaya kadar götürenler oluyordu. Nihayet Başkan Ali Bozer 20 dakika ara verdiğini işte bu sırada bildirdi. Fakat bu da hiç bir fayda temin etmedi. Zira artık toplantı çığrından çıkmıştı. Bunun üzerine birkaç üye Hükümet Komiserine giderek, duruma müdahale etmesini istediler. Komiser de "Bu şartlar altında Kongrenin devamına müsaade edemiyeceğini" bildirdi. Böylece Kongre belirsiz bir süre için tehir edilmiş oktu. Bağırışmalar, küfürler bir müddet de dışarıda devam ettikten sonra, üyeler birer ikişer dağıldılar. Derneğin idaresi de böylece Ali Bozerle Kongre Başkanlık Divanının başına kaldı.

Gerçeklerin ışığında

Halbuki, iki yılı tamamen birbirlerini harcamak çabasıyla geçiren Yönetim Kurulunun üzerine eğilmesi gereken çok önemli meseleler vardır. Türk Eğitim Derneği bugün tam bir keşmekeş içindedir. Gelir kaynaklarının pek mahdut olması Derneğin gayelerini tahakkuk ettirmesini imkânsız kılmaktadır. Yılda 120 lirayı geçmeyen üye aidatları, devlet yardımları -50 bin lira-, bağışlarla, arada tertip edilen balo ve piyango gibi organizasyonların bıraktığı hasılat önemli yekûn tutmamakta ve Derneğin giderlerini karşılıyamamaktadır. Nitekim Derneğin 1962 - 1963 yılı Genel Merkez bütçesinde yıllık 440 bin liralık gelire karşı, 2 milyon 226 bin 273 lira gider gösterilmektedir. Derneğin içinde bulunduğu mali krizin bir diğer yönü de 2 milyon 500 bin lirayı bulan banka borçlarıdır ve mevcut gelir ve giderler göz önünde tutulursa bu borcun ödenmesinin imkânsız olduğu kolayca görülmektedir. Öte yandan Mümtaz Tarhan ve Medeni Berk zamanında bol keseden temin edilmeğe alışılmış olan beşer yüz bin liralık devlet yardımlarının arkası kesilmiştir. Artık Derneğin kendi yağıyla kavrulması gerekmektedir.

Ankara Kolejinin önü
Sahipsiz çocuklar

Derneğin en büyük müessesesi olan Ankara Kolejinin durumu da Derneğin kendisinin durumunundan daha parlak değildir. Bütün Kolejin doğru dürüst teknik imkân ve malzemeye sahip tek laboratuarı yoktur. Öğretmen - bilhassa fen dersleri için- problemi bir türlü halledilememiştir. Yüksek ücretlerle dışarıdan getirtilen öğretmenler bilgi bakımından kifayetsizdirler. Yerli öğretmenler ise ingilizcelerinin zayıf olması sebebiyle, öğrenciler içki faydalı olamamaktadırlar,

Halledilmesi gereken bütün bu problemler yıllar boyu bir kenara itilmiş, şahsi çekişmeler Derneğin ciddi meselelerine tercih edilmiştir. Artık Türk Eğitim Derneğine bir çeki düzen vermenin şırası gelmiştir. Bunun için de akla başlıca iki ihtimal gelmektedir: Ya Derneği Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Robert Kolejde olduğu gibi bir Mütevelli Heyete veya doğrudan doğruya, hiç olmazsa bir süre Milli Eğitim Bakanlığına bağlamak! Dernek üyeleri içinde her iki hal çâresini de benimseyenler vardır. Bu yüzden de şimdi herkes, merakla Kongrenin ikinci seansını beklemektedir.

Herkesin üzerinde ittifak ettiği nokta beşbin öğrencinin kaderinin bu çeşit kimseler elinde ve böyle bayağı kavgaların ortasında bırakılamayacağıdır. Bu yüzden, Doçent Ali Bozerin hukuk sahasındaki aramaları ne netice verirse versin bir eğitim meselesi olarak bu duruma resmi makamların derhal el koyması kaçınılmaz zaruret halindedir.

S A N A Y İ

Tesisler

Fışkıran belde

(Kapaktaki tesis)

Ereğlinin kenarındaki, eski bir gümrük binası restore edilerek kurulmuş misafirhanenin penceresinden bu günlerde bakanlar gözlerinin önünde alabildiğine uzanan Karadenizi ve onun nasılsa sakin duran sularını pırıl pırıl hale getiren mehtabı görürler. Bu romantik manzarayı bozan, hemen sağ taraftaki limanın rıhtımına yanaşmış duran ve bütün ışıkları yanık, yükünü boşaltan, ekseriya amerikan bandırası taşıyan büyük şileple, çalışan vinçlerin çıkardıkları gürültüdür. Rıhtımın gerisindeki deponun üstünde yeşil ışıkla ve majeskül harflerle yazılmış Erdemir yazısı göze çarpar. Şimdi Erdemir Ereğlinin hemen her tarafında, binaların ve kamyonların, kaptıkaçtıların ve makinelerin, kapıların ve bacaların üstünde yazılı isimdir. Bu, Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Türk Anonim Şirketinin kısaltılmış adıdır. Karadenizin sakin suları kenarında 4258 adam Türkiyenin bugüne kadar görmediği bir tesiste, Türkiyenin bugüne kadar pek az gördüğü bir hava ve ruh haleti içinde Türkiyenin kaderini, ekonomik yapısını, sanayiinin strüktürünü değiştirecek bir faaliyet içindedirler. Kurulan, mühendislerin kullandıkları tabirle "İkinci Demir - Çelik" tir.

Karabükten sonra "İkinci Demir - Çelik'" i kurmak, o devrin genç mühendisleri arasında bir ideal teşkil etmiştir. Karabük yassı mamul yapmamaktadır. Tesis yuvarlak demir, profil, ray ve travers imal etmek üzere kurulmuş ve 1938 rayiciyle 130 - 150 milyon liraya çıkmıştır. Bu, 99 ton altın demektir. İlk kapasite 200 bin ton külçe çelik ve 150 bin ton mamul olarak hesaplanmıştır. Şimdi, 948 milyon liralık bir geniş tevsiat ile Karabük 600 bin ton külçe çelikten 480 bin ton mamul yapacak hale getirilmektedir. Ama bunun içinde yassı mamul devede kulak nisbetindedir.

Baş döndüren rakamlar

Genç mühendisler, bilhassa Sümer Bank içinde bir nesil, Karabükün yanına onu tamamlayacak, sanayie başka istikamet verecek "İkinci Demir - Çelik" in kurulması için büyük gayret sarfetmişlerdir. Yassı mamul saç, levha ve tenekedir. Saç mobilya sanayiinin, buz dolaplarının, mutfak edevatınının, otomobil karoserisinin can damarıdır. Düşünmek lazımdır ki bir binek otomobilinde 500 - 600 kilo saç vardır. Levha, gemi sanayiinin can damarıdır. Tenekenin ise bilhassa konservecilikteki rolü herkesin malûmudur. Bunlar Türkiyede bol miktarda imal edildiği gün Türk iktisadının bambaşka çehre alacağı daha o zamandan düşünülmüştür. Fakat isin azameti ve bizim ölçülerimizin hiç birine sığmaması tereddütlerin uzun sürmesine yol açmıştır. Nihayet Amerika elini uzatınca, hayallerin gerçekleşmesi yolu bulunmuştur,

İkinci Demir - Çelik, 234 milyon dolara çıkacaktır. Bu bedelde biz başka tesis, Türkiyede kurulmuş değildir. Bu, 140 ton altın demektir. Amerika, tesis özel teşebbüsün eline bırakıldığı ve devletin değil, milletin malı haline getirildiği takdirde yardun etmeyi kabul etti. O zamanlar D. L. F. = Kalkınma İkraz Fonu, şimdi A. I. D. = Milletlerarası Kalkınma Dairesi diye bilinen teşkilat bu iş için 129 milyon 600 bin dolar kredi açmaya razı oldu. Bu amerikan teşkilatının bugüne kadar bütün dünyada bir tek iş için bu çapta kredi verdiği ne görülmüştür ,ne işitilmiştir. Kredi 20 seneliktir ve % 5 3/4 faizledir. Ancak amerikalılar bunun üstünde bir iş yapmışlardır. Kredinin sadece 31 milyon doları Türkiye tarafından dolar olarak ödenecektir. 98 milyon dolar, türk parasıyla tediye olunacaktır. Amerikanın bu paralan belirli ihtiyaçlarımız karşılığı serbest bırakmakta olduğu düşünülürse 1 milyar türk lirasının ilerde hibe şeklini alması hiç kimseyi şaşırtmayacaktır. Yani Amerika, 31 milyon dolara 130 milyon dolar vermiştir.

Limanda ilk gemi
Fışkıran ülke

Ereğlide Erdemir
Rekor kırılıyor

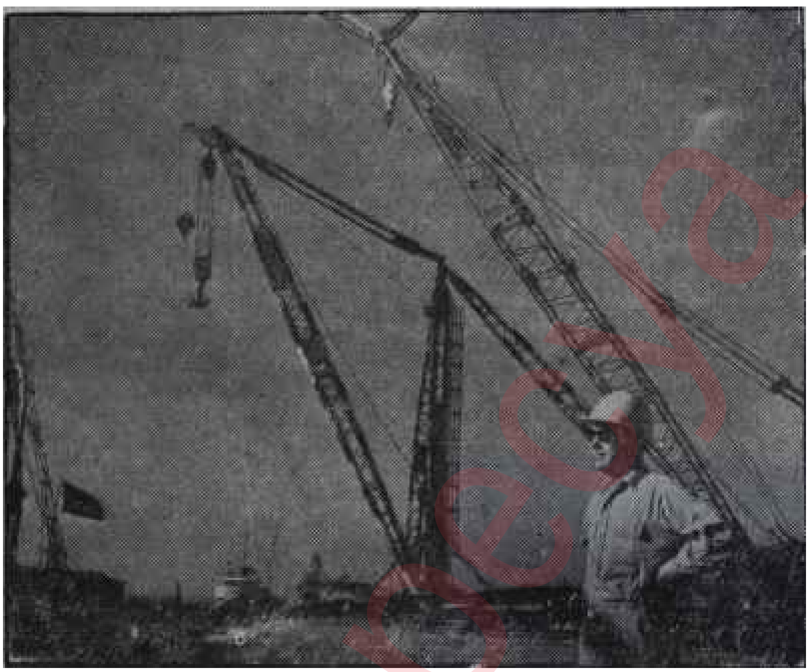
Şirket kuruluyor

Muazzam tesisin korkunç bedelininbüyük kısmı sağlanınca bir

şirketin kurulması gerekti. Şirketin 600 milyon liralık sermayesi bulunacaktı. 600 milyon lira! Bunun özel sektör tarafından teminine imkan bulunmadığı derhal görüldü. Yapılacak olan, devletin İkinci Demir - Çeliki başta finanse etmesi, ondan sonra aradan çekilmesiydi. Şirket, bir amerikan teşekkülü olan Koppers Associates, Türkiye İş Bankası, Türkiye Denilir ve Çelik İşletmeleri Umum Müdürlüğü (Karabük); Sümer Bank Umum Müdürlüğü ve Ankara Ticaret ve Sanayi Odası arasında kuruldu. Şirkete her biri 500'er liralık 1 milyon 200 bin hisse senedi çıkarmak yetkisi verildi. Bu sermayenin 306 milyonunu Bunun 129 milyon 600 bin doları A. I.D.'den alındı. 20 milyon dolar Avrupadan sağlandı. Chase International 5 milyon dolar verdi. Yabancı ortaklar da 14 milyon dolar koydular. 234 milyon dolar maliyetten geri kalan 65 milyon dolar karşılığının Türkiyeden temin edilmesi gerekti.

Kollar sıvanıyor

İnanılmaz hayalin mali kısmı gerçekleşince, Şirket derhal faaliyete geçti. Tesisin plânlarının, projelerinin yapılması, mühendislik ve müşavirlik hizmetleri, satın almanın bir kısmı 100 milyon dolarlık iki mukavele ile Koppers'e verildi. Erdemir yedi kişilik bîr heyet kurarak

Mithat Üler tahmil tahliye ameliyesine nezaret ediyor
İş bilinince kılıç kuşanılır

Türk Hazinesi taahhüt etti. 99 milyonu türk özel sektörüne arzolundu ve kısmen taahhüt edildi, 195 milyonu amerikan özel sektörüne arzolundu ve bunun 126 milyonu taahhüt edildi. Ancak anlaşmaya, Hazineye ait 306 milyonluk hissenin yedi sene içinde türk özel sektörüne devri mecburiyeti kondu. Böylece türk özel sektörü 600 milyon liralık sermayenin 405 milyonuna, yani % 67,5 ine, sahip olacak, geri kalan da amerikan özel sektörünün elinde bulunacak, resmî makamlar aradan çekilecektir.

Şirket, ilk elde 169 milyon dolarlık dış finansman imkânı sağladı. 31 milyon dolarlık malın Amerikadan, 20 milyon dolarlık malın Avrupadan mübayaası için harekete katıldı. Tesisin azametini bir misalle anlatmak kabildir: İkinci Demir Çelik için dışardan imal edilmiş 200 bin ton mal gelecektir. Türkiyedeki bütün diğer mevcut sanayi tesislerinin -baraj, azat sanayii, çimento, şeker, v.s.- topu için bunun ancak yüzde 75'i gelmiştir. Ereğliye sadece 33 bin ton yüksek fırın tuğlası gelecektir.

Bir yandan bu hazırlıklar yapılırken, diğer taraftan tesisin kurulacağı Ereğlide faaliyet başladı. İnşaat sahasının mesahası 2,5 kilometre karedir. Girişilen işin zorluğu ve istediği emek, dikkat derhal ortaya çıktı. Her şeyin senkronizasyona bağlı olduğu, muhtelif dallardaki çalışmaların zaman bakımından birbirine uydurulması, koordine edilmesi, hiçbir şeyin aksamaması zarureti bir dev gibi gözlerin önünde belirdi. Hesaplar, tesisin 1965 yılında faaliyete başlıyacağı esası üzerine yapıldı. En ufak gecikmenin ne müthiş zararlara yol açacağı herkese anlatıldı. Mallar dışarda imal edilecek, sonra orada gemilere yüklenecek, bunlar burada tahliye edilecek, tesis sahasına nakledilecek, tesis sahası hazırlanacak, gelen mallar monte edilecek.. ve bütün bunlar yapılırken saniye şaşmayacak, milim şaşmayacak!.

Bu, bugün Ereğlide başarılmakta olan mucizedir.

Merkezdeki beyin

Şirket, Ankarada Kızılayın arkasındaki Balin Otelinin yanındaki büyük binada merkezini, merkez servislerini kurdu ve derhal arı kovanına döndü. İdare Meclisi dokuz üyeden mürekkeptir ve Başkanı 54 yaşında bir türk, tecrübeli ve dinamik, enerjik, realist Daniş Koperdir. Halen Umumi Heyette oy hâkimiyetine sahip Kurucu Ortaklar arasındaki bir anlaşmaya göre dokuz üyeden üçü amerikalı Kurucu Ortağı, dördü türk resmî sektörünü, ikisi de türk özel sektörünü temsil etmektedir. İdare Meclisinde altı üyenin oyuyla her karar alınabileceğinden oy hâkimiyeti türklerdedir.

Umum Müdürlük için Şirketin bir talihi oldu. Karabükün Umum Müdürlüğünü yapan ve orasını kendi yağıyla kavrulmakla kalmayıp tevsiatını kendisi finanse edebilecek duruma getiren bir bilgili ve koordinatör yüksek mühendis, 48 yaşındaki Cevat Süberk bu önemli işin başına oturtuldu. Cevat Süberk, bizde alışılmamış bir mekanizma kurdu. Tayinleri kademeli olarak serbest bıraktı. Otonom bir idare geliştirdi. Herkes beraber çalışacağı personeli bizzat seçmekte, bir üst makama teklif etmekte, uygun bulunursa almaktadır. Böylece, "dış tesirler" asgari hadde indirildi ve Şirkete devlet teşekküllerinin personel politikasından apayrı bir hüviyet verilebildi. Şirket bir özel teşebbüsün verim esasına uygun şekilde çalışmaya başladı.

Bundan sonra, bütün işler derhal yerli özel teşebbüse ihale edildi ve ihalelerde de katı ölçüler bir yana bı-

A. Kılıç bu eser için şunları anlatıyor:

İngiltere gibi sağlam gelenekleri, yerleşmiş bir demokrasisi olan bir memlekette bile, Atom bombası aleyhindeki mitinglerden, bazı sosyalistlerin şahsi ihtiraslarından doğan hâdiseler, sür'atle gelişerek evvelâ polis tethişine, sonra memlekétin Sovyet boyunduruğu altına düşmesine kadar varabilir mi?

Muhteris bir politikacı bazı kimselerin gafletinden, saffiyetinden ve hâdiselerden istifade ederek olağanüstü yetkilér kazandıktan sonra, memleketin felâketine sebep olabilir mi?

İşte Constantine Fitz Gibbon, tarihte birçok diğer memleketlerin inkirazına sebep olan bu aynı tehlikelerden İngiltere gibi bir memleketin bile masun kalamıyacağını, vak'ası bundan birkaç yıl sonra cereyan eden romanında çok inandırıcı bir şekilde belirtiyor. Muharririn İngiltere için mümkün gördüğü tehlike belki bazı ufak tefek farklarla diğer memleketler için de varittir. Bu eserin geniş bir özetini, bizim için de çok uyarıcı tarafları olduğu için sunuyoruz.

Altemur Kılıç

Bu romanda :

Başka isimler altında bulacağınız şahsiyetler

C. Attlee
(Leonard Braithwaite)

N. Kruţçef
(Kornoloff)

B. Russell
(Victor Cockshute)

Dr. Ramsey
(Rahip Christian)

Bevan
(Rupert Page - Gorman)

Beria
(Nikitin)

Zhukov

Gromyko

Mclean - Burgess

İngiltere

"AMERİKAN FÜZE ÜSLERİNİ KALDIRIN"

Diye bağıra bağıra bir gün kendini nasıl?

Sovyetlerin kucağına düşmüş ve Rus teknisyenleri tarafından işgal edilmiş buldu

Analikta AKİS'te

rakıldı. Her sahada en ucuz değil, Şirket için en kârlı anlaşmaların yapılması yoluna gidildi. Meselâ Ereğli limanındaki tahmil ve tahliye ihalesi için müracaat edenler arasında -indirilecek 150, tonluk parçalar vardır- referans olarak "İskenderunla İstanbul arasında tek bir tanesini çürütmeden portakal naklettim" diyen ve dilekçesine sakallı bir resmini ekleyen nakliyeciler de çıktı ama iş, ciddi ve batılı çalışmanın bütün örneklerini veren Antalya Şirketine ihale edildi.

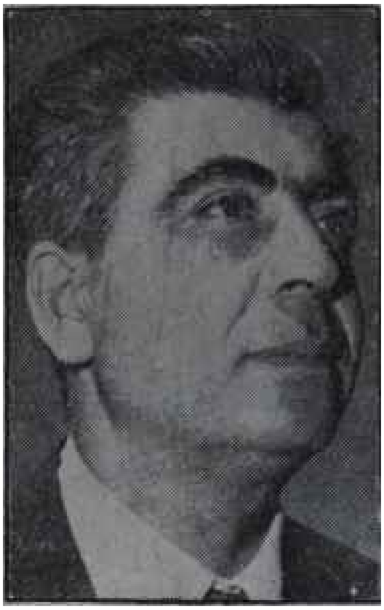
Bu tarz çalışmanın meyvaları, şimdi Ereğlide görülmektedir.

Devasa faaliyet

Ereğlide bugün, Erdemirin nezareti altında üçü yabancı 19 müteahhit firma bir arada, yan yana, var gücüyle çalışmaktadır. Erdemirin 23'ü mühendis olan 541 kişilik bir personeli vardır. Başta 47 yaşında Orhan Göncüoğlu bulunmaktadır ve herkes gecesini gündüzüne katarak işlerin aksamamasına gayret etmektedir. Bu gayretlerde bir büyük pay, liman işletmesinin bütün mesuliyetini omuzlarında taşıyan 50 yaşındaki emekli deniz albayı Mithat Ülere düşmektedir. Mithat Üler küçük Ereğli limanını Türkiyenin en hızlı çalışan limanı haline getirmeye muvaffak olmuştur.

Daniş Koper
Türk kaptan

Cevat Süberk
Modern idare

İnşaat sahasında bugüne kadar hafriyatı yapılan toprak 2 milyon 600 bin metre küptür, Bu, 900 bin kamyonluk toprak demektir. İki tepe düz edilmiş, denizde bir kocaman yol doldurulmuştur. Tesis, oralarında 55 - 56 metreliklerin de bulunduğu 11 bin 737 kazık üzerine kurulmaktadır. Bunlardan günde 70 tanesi çakılabilmektedir ki, bu bir rekordur. Çalışan 4258 kişiden sadece 64 tanesi yabancıdır. Bunların bir kaç tanesi mühendistir, diğerlerinin çoğu formendir. Şantiye yolundaki trafik, günde 3 bindir. Bu, İstanbul - Ankara yolundakinden üç misli fazladır.

İnşaat sahasında işçi lojmanları, yemekhaneler, evler, kantin, sosyal tesisler, dispanser yapılmıştır. 1963 Haziranında işçi sayısı 6700 e çıkacaktır. Tesis çalışmaya başladığında 2500 işçi kullanacaktır. Tesisteki her prodüktif işçinin 20 kişiye iş sağlayacağı hesaplanmaktadır ki bu, kurulacak yan sanayide 50 bin kişi için iş sahası açacaktır. Yan sanayi için hazırlık yapılmaktadır. Tesisin civarındaki yeşil arazi, kısa zamanda bir sanayi beldesi haline gelecektir. Toprak şimdiden çok kıymetlenmiştir.

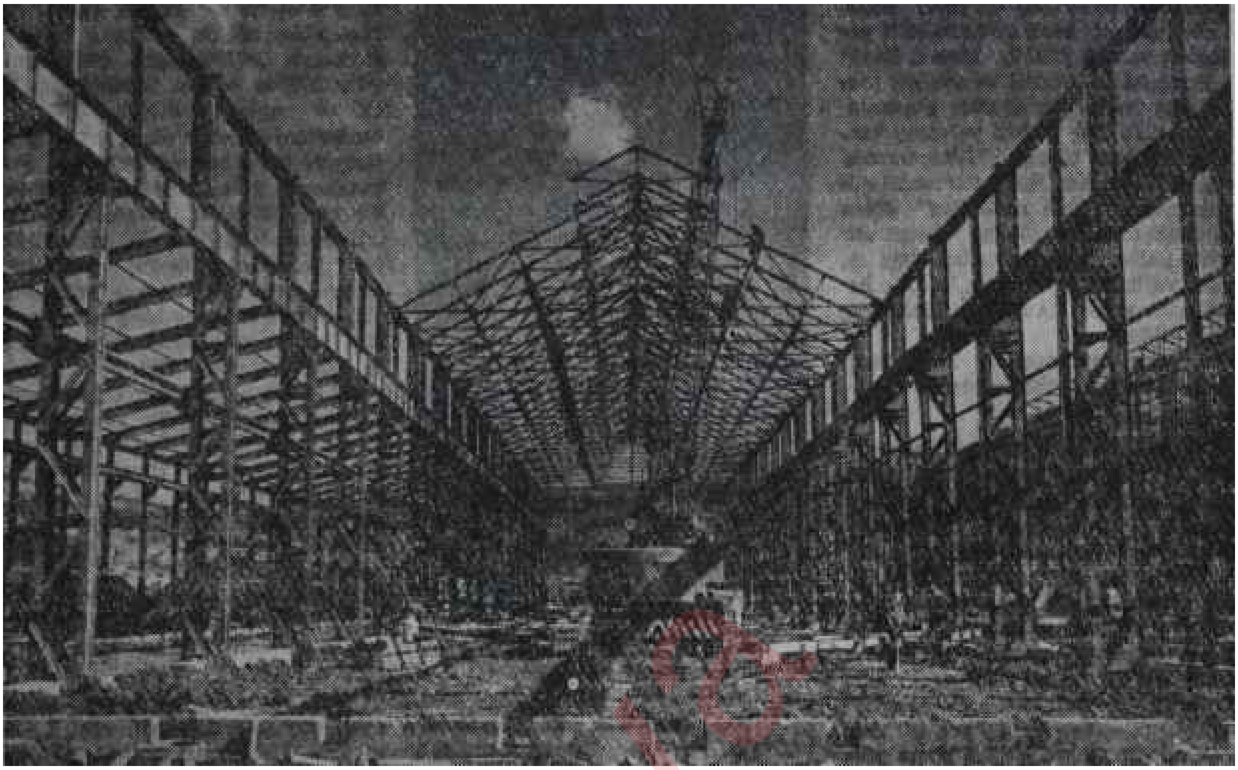
Mantar gibi..

Zaten Ereğli, bugün filmlerde görülen "bu asır başı Amerikasının yerden biten şehirleri" havasına bürünmüş haldedir. 1960'da nüfusu 8800 olan kasaba bugün 13 bin nüfusa yükselmiştir. Bunun, Devlet Plânlama Teşkilâtının hesaplarına göre 1965'te 34 bin, 1980'de 100 bin olacağı anlaşılmaktadır. Her şev birdenbire o kadar büyümüştür ki ihtiyaçlar karşılanamaz haldedir. Postahaneye gelen mektupların triajı iki gün sürmekte, amerikalılar gibi memurlara yardım etmektedirler. Şehirde arsalardan bazılarının metre karesi 1000 liraya yükselmiştir. Gümrük senede bir gün iş yaparken bugün aynı kadroyla 365 gün iş yapmaktadır. Ereğlinin büyük derdi, imar nâzmı planının hala gelmemiş olmasıdır. Bu yüzden gecekondu inşaatı başlamıştır ve şehri tehdit etmektedir. Fiyatlar astronomik hale gelmiştir. Ereğli, Türkiyenin en pahalı beldelerinden biri olmuştur. Gelen gemilere, tonu 15 liradan su satılmaktadır. O kadar ki çok kaptan "Mazot mu alıyoruz, yahu?" diye çekip Napoliye gitmiştir. Ev kiraları 500 liranın üstüne fırlamıştır.

Faaliyet, tabii bir takım sosyal meseleler de ortaya çıkarmıştır. Yapı-İşin Morrison firmasıyla suni çatışması gazetelere intikal etmiş ve bazı belirli çevrelerin propagandasına konu olmuştur. Halbuki Yapı-İş, Morrison'dan özel şekilde şikâyetçi

Orhan Göncüoğlu
Koordinatör

Tesiste bir çelik konstrüksüyon yapılıyor
Toprağın emdiği milyarlar

değildir. Sendikanın 44 yaşındaki Trabzonlu başkanı Yusuf Sarı, Morrison'un bir çok türk firmasından çok iyi şartları işçilerine sağladığını bildirmektedir. En dertli işçiler, Erdemirin kendi işçileridir. Zira müteahhitler işlerini bir an önce tamamlayabilmek için daha fazla para verebilirlerken Erdemir bunu yapamamaktadır. Bu yüzden Erdemirin işçileri en çok -ve haklı olarak- sızlanan emekçilerdir. Şimdi Orhan Göncüoğlu asgari ve azami limitler tayini suretiyle iyi çalışan işçilerin daha çok kazanabilmeleri imkanını sağlamaya çalışmaktadır.

Bütün bunlar, Ereğlide doğan yepyeni şartların tabii sayılacak neticeleridir. Bizzat Yusuf San bir kaç ay önceye nazaran bile durumun düzeldiğini belirtmekte, ancak daha yapılacak işler olduğunu haklı şekilde söylemektedir.

İstikbale bakış

Çalışmanın temposu, 1965 hedefine zamanında varılacağını göstermektedir. Piyasaya yeni tesisin vereceği 50'şer bin tonluk saç, levha ve teneke memleket sanayiinin cehresinin derhal değişmesini sağlayacaktır. Bu bakımdan Erdemirin hisse senetleri bugünden kıymetli hâle gelmiştir. Şimdiye kadar satılmış olan hisse senetlerinden 15 milyon liralığı 1 - 100 hisse senedi arasında

İşçi temsilcisi Yusuf Sarı
Doğru yemeli, doğru söylemeli

mübayaaların neticesidir. Yani, 500 lira ile 50 bin lira arası.. Şirketin Genel Müdürü bu hafta şöyle dedi:

"— Gayemiz bir kişiye iki hisse senedinden ziyade herkese bir hisse senedi satmaktır. Ne kadar çok ortağımız olursa, tesis o nisbette milletin malı olacaktır. Bu, hisse senedi satılması suretiyle milletin, vatandaşların malı haline getirilecek ilk büyük tesistir. Bu bakımdan Erdemir, Türkiye için tam manasıyla bir yeniliktir. Hisse senetlerinin 1965' ten itibaren çok kıymetleneceği bilhassa amerikalı, tecrübeli iş adamlarının tahminidir. Zaten Şirket, hisse senetlerine daha kuruluş yıllarından itibaren, yani hemen yüzde 6 temettü ödemektedir."

Ama çalışmaların, bu önemli mali yönden başka ilgi çekici bir tarafı vardır: Türkiyede türklerin bu çapta bir işi başarmaya muktedir olduklarının ispatı. Ereğlide, çoğu ailelerinden uzak, sabahın en erken saatinden akşamın en geç saatine kadar durup dinlenmeden çalışan öncüler asıl bu gayretin içindedirler.

Bu, Türkiyenin siyaset ve doktrin çekişmeleri dışında kalan gerçek çehresidir.

K ü b a

Bitmeyen kavga

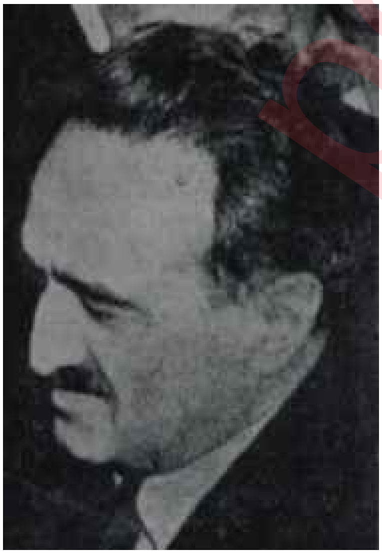
Üç haftadan beri süregelen Küba buhranı, müzakerelerin başlamasından itibaren bir esrar perdesine büründü. Sovyet Başbakan Yardımcısı Mikoyanın Castro ile Havana'da yapmakta olduğu temaslar bu hafta da devam etti. Çok gizli bir şekilde yürütülen bu müzakerelerin ne sonuç vereceği şimdiye kadar anlaşılmış değildir. Fakat ortada açıkça belli olan bir şey vardır, o da dünya halkının müzakerelerin sonucunu büyük bir sabırsızlık ve endişe içinde beklemekte olmadığıdır. Görüşmeler ne sonuç verirse versin, artık Kübanın büyük bir dünya buhranına yol açmıyacağı anlaşılmış gibidir.

Sovyetler Birliğinin bu görüşmelerde Castro'ya Birleşik Amerikanın iki talebini kabul ettirmeye çalıştığı söyleniyor. Bunlar, füze üslerinin yerden kontrolü ile Sovyetlerin verdiği jet bombardıman uçaklarının Küba dışına çıkartılmasıdır. Küba Başbakan Fidel Castro, bu uçakların Moskova tarafından kendi hükümetine verildiğini öne sürerek teklifi katiyetle reddetmiştir. Castro Birleşmiş Milletler Kızılhaç teşkilâtı veya bir başka organ tarafından yapılacak "yerden kontrol" teklifi karşısında da aynı tavrı takınmıştır. Birleşik Amerikanın, üslerin söküldüğü kanaatine vardıktan sonra yerden kontrol meselesi üzerinde durmaktan vazgeçmesi beklenebilir. Fakat Amerika, nükleer bombaları da taşıyabilen uzun menzilli jet uçakları hakkındaki talebinde ısrar etmektedir.

Kübaya giden Sovyet gemilerinin silah taşıyıp taşımadığının kontrolunda Küba, Sovyet Rusya ve Birleşik Amerika anlaşma halindedir. Fakat Küba, kendi gemilerinin kontrola tabi tutulmasını kabul etmiş değildir.. Bununla beraber, Amerika bu konuya fazla önem vermemektedir. Zira Sovyetlerin füzeleri kübalı gemicilerle nakletmesi muhtemel olmadığı gibi, üsleri rus teknisyenlerinin idaresi altında tutmaya büyük önem verdikleri de bilinmektedir.

Görüşmeler ve mücadele

Bu karmaşık kontrol meselesini halletmek üzere üç Lâtin Amerika memleketi tarafından yeni bir teklif yapılmıştır. Brezilya, Şili ve Bolivya tarafından verilen bu teklif, Amerika kıtasını nükleer silâhlardan masun tutmak maksadındadır. Teklif kabul edildiği takdirde Kübaya veya bir başka Amerikan devletine nükleer silâhlar sokulması meselesiyle Amerikan Devletleri Teşkilâtı meşgul olacaktır.

Anastas Mikoyan - Fidel Castro
Madalyonun iki yüzü

Hafta başında Başkan Kennedy, Birleşmiş Milletlerdeki görüşmelere katılan Amerikan heyeti ile uzun bir görüşme yaptı. Hafta ortalarına doğru da Amerikan heyeti başkanı Adlai Stevenson ile Sovyet temsilcisi Kuznetzov birlikte Küba meselesini görüştüler. Sovyet-Küba görüşmeleri sonunda müşterek bir hareket hattının tesbit edildiği anlaşılıyor. Şimdi bu hareket hattının Birleşmiş Milletlerde kabulünü sağlamak için yapılacak mücadele bekleniyor.

Krutçefin Küba meselesinde bir nükleer harbi önlemek için ne kadar gerekiyorsa sadece o kadar taviz vermek, niyetinde olduğu ortadadır. Bu bakımdan silâhsızlanma, nükleer denemelerin durdurulması veya Berlin gibi büyük dünya meselelelerinde birdenbire önemli müsbet gelişmeler beklenilmesi yersizdir. Küba meselesi bu anlamda soğuk harbin bir dönüm noktasını değil, bir merhalesini temsil etmektedir.

Y e m e n

Orta Doğudaki kıvılcım

26 Eylüldeki ihtilâl sırasında öldüğü bildirilen Yemen İmamı Muhammed el Bedr, bu hafta başında bir basın toplantısı yaptı. Toplantı, Yemenin Suudi Arabistan sınırı yakınındaki kuzey bölgesinde bir çadırın içinde cereyan etti. Çadırın etrafında birkaç yüz yemenli askerden başka kimse yoktu. İmam Bedr, alelade haki elbiseler giymişti. Baştan aşağı silâhlıydı. Gazetecilere:

"— Birkaç haftaya kadar Samada sizinle tekrar buluşmayı ümit ediyorum" dedi.

İmam Bedr ihtilâlcileri yeneceğinden emin gözüküyordu. Bütün toplantı boyunca bir yandan Yemende tekrar iktidarı almaya muktedir olduğu intibaını vermeye çalıştı, öbür yandan da Suudi Arabistan veya Ürdünle birlikte hareket etmediğini, onlardan hiçbir yardım görmediğini anlatmak istedi. Buna mukabil, ihtilâlcilerin Mısır ordusundan yardım görmekte olduklarını iddia etti.

Gerçekten Yemendeki mücadeleyi General Abdullah el Sallal ile İmam Bedr arasındaki bir iktidar kavgası olarak görmek çok hatalı-

dır. Bütün Arap dünyası, bu mücadelenin sonucu ile çok yakından ilgilidir. İmam Bedrin yenilgisi, aslında Suudi Arabistan ve Ürdün krallarının kaybı olacaktır. Nitekim arap devletleri Yemendeki mücadelenin her iki safında da yerlerini almışlardır. Mısır, ihtilâlcilerin yanında, Suudi Arabistan ile Ürdün ise düşürülen İmamla birliktedir. Bu devletler sadece Yemendeki mücadeleye yardım etmekle kalmamakta, birbirlerine karşı da silah kullanmaktadırlar. Daha geçenlerde Suudi Arabistan bir Mısır harp uçağını "hava sahasını ihlal ettiği" gerekçesiyle Kızıl Deniz kıyısında düşürdüğünü ilân etti.

Hafta içinde, bu iki blok arasında silâhlı çatışmadan başka enteresan bir mücadele daha cereyan etti, Ürdün Hava Kuvvetleri Kumandanının bir askeri Ürdün uçağı ile Birleşik Arap Cumhuriyetine sığındığı Kahire tarafından açıklandı. Kahire hava alanında yaptığı basın toplantısında, kumandan Sahi Hamza, "Yemenlilere karşı hazırlanan tecavüzlere iştirak etmektense" Mısıra sığınmayı tercih ettiğini bildirdi. Ayrıca, Yemenin başkenti Sanadaki Suudi Arabistan Büyük Elçiliğinin birinci kâtibi de Yemenden iltica hakkı talep etti. Elçiliğin anahtarlarını Cumhurbaşkanı Sallala teslim eden diplomat, Kral Suudun düşürülen İmam el Bedre 10 milyon dolarlık bir yardım yaptığını da açıkladı.

Bu arada Birleşik Arap Cumhuriyeti Yemenle münasebetlerini sıkılaştıracak önemli adımlar attı. Önce tecavüzlere karşı bir askerî yardımlaşma anlaşması imzalayan iki devlet, şimdi de iktisadi bakımdan yardımlaşmak üzere harekete geçti. Bunun bir sonucu olarak Birleşik Arap Cumhuriyeti Yemene ilk olarak 1 milyon Mısır liralık bir yardım yaptı.

Yemenle Birleşik Arap Cumhuriyeti arasındaki münasebetin bu duruma gelmesi üzerine Suudi Arabistan hemen sesini yükseltti ve Yemendeki yabancı birliklerin, milletlerarası kontrol altında süratle dışarıya çıkarılmasını talep etti. "Bu müdahalenin devam etmesi sadece ateşi körükleyecek ve diğer memleketlere sirayet ederek bölgenin barış ve güvenliğini tehdit edecektir" dedi.

Yemen ihtilâli uzun müddetten beri Arap âleminde hissedilen temeldeki çatışmayı ortaya çıkardı. Bu çatışmanın, "bölgedeki huzur" la birlikte, belki de ondan fazla "kralların huzuru"nu da tehlikeye sokacağı artık herkesin gördüğü bir gerçektir.

BİR ADAM TANITIYORUZ

Cemal Abdünnâsır

Son on yıl içinde Orta Doğuda gayet önemli değişmeler yer aldı. Artık devrini kapatmış olan bir siyasi sistemin adım adım nasıl gerilediği, kralların, imamların birbiri arkasından nasıl tasfiye edildiği hep bu dev rede görüldü. Bugün Arap dünyasındaki çatışmaların önemli bir kısmını bu temel gelişme açısından yorumlamak mümkündür.

Mısır ihtilâlinin arap ihtilalleri arasında özel bir yeri vardır. Önce Mısır, krallık düzenine karşı, hem de bu düzenin kuvvetle tutulduğu zan nedilen bir yerde başkaldıran ilk arap devleti olmuştur. Sonra, kendisini takip eden ihtilâllerde Mısırın müessir bir rol oynadığa da bilinmektedir. Bu bakımdan Mısırlı liderin durumu Arap yarımadasının geleceği yönünden de önem kazanmaktadır.

Cemal Abdünnsır, 23 Temmuz 1952 ihtilalini gerçekleştiren "Hür Subaylar" grubu içinde yer almıştı. İhtilalin başında, politika ile çok yakından ilgili olmayan bir "İyi Adam" vardı: General Necip. İhtilâli yapanların ona sahip çıkamıyacaklarını söyleyen kaidenin doğruluğu bir defa daha anlaşıldı. İhtilalin ikinci yılında General Necibin yerini Albay Nasır aldı.

Birinci Dünya Savaşının bitiminde doğan Abdünnasır bir posta memurunun oğludur. Kraliyet Askeri Akademisinden mezun oldu. Bir müddet çeşitli kıta hizmetlerinde bulunduktan sonra Askeri Akademiye öğretmen olarak tayin edildi. Bu, bir ihtilâlci için aranmakla bulunamayacak bir görevdi. Birçok subayla orada temas kurdu. Hür Subaylar teşkilâtının temeli de orada atıldı. Sonra olaylar süratle gelişti. Önce 700 kişilik subay grubu ile Kral Faruk iskat edildi, daha sonra da Nasır General Necibin yerine geçti. O sırada 36 yaşında idi. İlk olarak İngilizlerle bir anlaşma yaparak Mısırdaki İngiliz üslerinin kaldırılmasını sağladı. 1956 yılında da Süveyş Kanalı İşletmesini devletleştirdi. Bunun üzerine İngilizlerle Fransızların Süveyş Kanalına yaptıkları çıkartma karşısında ordusu perişan oldu. Fakat o bunu Arap alemine büyük bir zafer olarak ilan etti. Zaten bu arada mesele milletlerarası müdahalelerle kendi lehine halledilmişti. Nasırın bu çıkışları, uzun yıllar milletçe bir aşağılık duygusu içinde bulunan arap halkı üzerinde çok etkili oldu.

Fakat Nasırın asıl başarısını "Arap Birliği" sloganı sağladı. Hattâ bu slogan bir müddet önce Yemen ve Suniye ile birlikte bir cumhuriyet kurmalarına dahi yol açmıştı. Fakat Suriyenin daha sonra birlikten ayrılmasıyla "Tek Arap Devleti" fikri büyük bir darbe yedi. Bununla beraber bugün için de arap ülkelerinde en yaygın ve müessir fikir akımı, Nasırın temsil ettiği ve geniş bir propaganda kampanyasıyla da desteklediği Arap Milliyetçiliğidir.

Nasır, Mısırda bir İslami Sosyalizm gerçekleştirmek peşindedir. Arazi mülkiyetinde eşitlik sağlamaya doğru adımlar atılmıştır. Fakat ekonominin bütününde hızlı bir kalkınmanın sağlandığınla dair hiçbir işaret yoktur.

Nasır, Mısırdaki rejimin sosyalizm, komünizm, demokrasi ve faşizm gibi sistemlerden birisi olarak gösterilmesine şiddetle karşı koymaktadır. Kendisine diktatör olup olmadığını soranlara ise verdiği cevap şudur: "Diktatör olduğumu zannetmiyorum. Buna mizacım müsait değildir. Ben romantik bir insanım."

İcra - İflas

Beni protesto et!

Yazıhanesinde sabah kahvesini yudumlamakta olan toptancı tüccar, kapıda kendisine "Merhaba ağabey" diyen kır bıyıklı, orta boylu, kahverengi palto - pardesülü adama baktı. Adam devam etti:

"— Beni tanımadın galiba? Ben Bandırmadan Ali Seçmez... Hani, sizden manifatura almıştık ya... Borcumuzu ödemeye geldim."

Yüzü birden güleç bir ifade alan toptancı tüccar:

"— Buyur Ali efendi, buyur.. Tanımaz olur muyum? Otur bakalım.. Kahveni nasıl içersin?" diye karşılık verdi.

Ali efendi koltuğa şöyle bir ilişti:

"— Fazla oturmıyacağım ağabey. Hem şu borcumuzu ödeyelim, hem de bir ricamız var, onu söyliyelim dedimdi" diye konuştu.

"— Emret Ali efendi. Rica ne demek? Arzun nedir?"

"— Ağabey, ben borcumu ödeyeceğim. Ama sen, ödenmemiş gibi beni protesto eder misin?"

Toptancı tüccar hayretler içinde sordu:

"— Protesto mu? Borcun kalmadıktan sonra neden protesto edeyim? Hem sen neden protesto olmak istiyorsun?"

İstediği şeyin acayipliğinin kendisi de farkında olan Ali efendinin yüzü kızardı, başım önüne eğerek:

"— Kusura bakma ağabey... Bizim oralarda benden başka protesto olmayan tüccar kalmadı da, arkadaşlar protesto olmadığım için bana iyi gözle bakmıyorlar" dedi.

Hadise, gerek özel sektör ve gerekse resmi sektör tarafından ıslahında tarifsiz faydalar olduğu kanaatine tam olarak varıldığı ve senelerden beri değiştirilmesi için çalışıldığı halde bir türlü değiştirilemiyen İcra-İflas Kanunundan ileri gelmekteydi.

İcra— İflas Kanununun piyasa icaplarına göre tadil edilmesi lüzumu 1950 denberi ileri sürülmektedir. 1956-57 yıllarında işi tekrar ve ciddi bir şekilde Toptancı Tüccarlar Derneği ele aldı. Ticaret Odalarında hocalar ve tatbikatçılarla Dernek üyelerinden müteşekkil bir heyet kuruldu ve çalışmalar sonunda bir tasarı hazırlandı. DP devrinde kanunlaşamayan bu tasarı, MBK Hükümetinin son günlerinde tam kanunlaşacak gibi iken, Kurucu Meclisten bir türlü geçirelemediğinden, seçimlerden sonraya kaldı.

Sahir Kurutluoğlunun Adalet Bakanlığı sırasında hazırlanan tasarı üzerinde çalışmak üzere, Temyiz Mahkemesi İcra-İflas Dairesi Başkanı Eyüp Sabri Erman, aynı Daire üyelerinden Sıtkı Akyüz, İstanbul Üniversitesinden Prof. İlhan Postacıoflu, Ankara Üniversitesinden Doç. Baki Duru, Özel Sektörü temsilen de Toptancı Tüccarlar Derneği Başkanı Osman Kermen ile avukat Galip Dolundan müteşekkil bir komisyon kuruldu.

Tasarı tam Meclise sevkedilecek duruma gelmek üzereyken, Doç. Baki Duru aleyhte bir broşür neşretti. Hava yeniden karıştı. Yeniden bir komisyon kuruldu. Çalışmalar, çalışmalar.. Nihayet Temmuz sonunda yeni baştan hazırlanan tasarı TBMM Adalet Encümenine sevkedildi.

Kanunun yetersizliği

Encümende tetkiki biterek Meclise sevkini ve orada tadilini bekleyen İcra - İflas Kanunu 1920 yılında neşrolunmuş, 1932 ve 1940 yıllarında tâdil görmüştür. Ancak yapılan tâdiller hiçbir zaman piyasanın ihtiyacını karşılamadığı içindir ki, yepyeni bir hale getirilmesi şart olmuştur.

Zira mezkur kanunun bugünkü şekli yüzünden, tüccarın krediyle mal satmaktan imkan nispetinde kaçtığı bilinmektedir. Bunun çeşitli sebepleri vardır. Meselâ senelerden beri İstanbulla iş yapan ve Ankaradan mal alan bir Anadolu tüccarı, bir gelişinde piyasadaki toptancılar dan beşer, onar bin liralık olmak üzere 100-150 bin liralık mal almaktadır. Bir ay sonra, mal satan firmalar şöyle bir haberle karşılaşmaktadırlar: Mal alan tüccar, aldığı mallarla birlikte mallarını devretmiş ve kendisi de iflas vaziyetine gelmiştir!

Bu durumda toptancı tüccar için yapılacak bir şey kalmamaktadır. Çünkü İcra-İflas Kanunu sarihtir. Satış katiyet kesbetmiş bulunmaktadu. Zira bir firma, İcra - İflas Kanununa göre, elindeki malı ve ticari ikametgâhını devrettiğini mahalli gazetelerde ilân ettikten Sonra 15 gün içinde herhangi bir alacak' itirazı vâki olmadığı takdirde, alacaklının, firmayı devralan tüccardan hiçbihak talep etmesine imkân yoktur. Halbuki meselâ, Bitlis veya Vandaki bir firmanın bazan muvazaalı olan satış haberi, bilhassa kış aylarında, posta ile bildirileceğine göre, Ankaraya ancak 30 - 40 günde gelebilmektedir.

Öte yandan, iflâs kararının iflâsın olduğu şehirde alınması mecburiyeti, alacaklının işini gücünü bırakıp Vana veya Bitlise gelemeyeceğini hesaplayan müflise cesaret vermektedir. Hattâ bunu açık açık söyleyenlere bile rastlanmaktadır. Bugünkü sistem, bir kere zarara giren firmanın artık ondan sonra borcunu imkân nispetinde arttırmasını teşvikten başka bir işe yaramamaktadır. Meselâ 100 bin lira borca giren ve bunu ödememeyi kafasına koyan bir firma iki-üç ay içinde borcunu bir iki milyona çıkarmakta, ondan sonra da "ödeme kabiliyetim yok" deyip, işin içinden sıyrılmaktadır. Bu durum, tabii ki piyasayı allak bullak etmektedir.

Bir diğer problem de, ucuza yapılan satışlardan ortaya çıkmaktadır. Aciz haline düşen firma, 60'a satması gereken malı 50'ye, 40'a, 30'a satmakta, bu suretle maliyetler anormal şekilde düşünce, piyasa zorlanmaya başlanmaktadır.

Önemli değişiklikler

Bugünkü İcra - İflas Kanunu sadece protesto etmeye yaramaktadır. Ancak bir firma bir kere protesto olduktan sonra, esasen protesto olmanın önemi kalmamakta, artık yüz kere protesto edilse, vız gelmektedir. Borçların ödenmemesinden meydana gelen zararları saymakla bitirmeğe imkan yoktur. Fakat işin en hoş

Galip Dolun
Müvekkili pek çok

veya acıklı tarafı, bundan en ziyade Hazinenin zarara uğramasıdır. 100 bin lira alacağı olan bir kimse, bu parayı tahsil edemediği zaman, defterine zarar olarak işlemekte, bu yüzden de vergi borcunu ödememek imkânım bulmaktadır.

Bu suretle İcra-İflas Kanunundaki boşluklardan istifade ederek borcunu tahsil edemeyen her firmanın zararına Hazinenin yüzde 50 ortak okluğu görülmektedir.

Sadece bu nokta bile İcra-İflas Kanununun ihtiyaçlara göre tâdilinde, Bütçeye yeni imkanlar sağlanması balonundan Hazinenin tarifsiz faydalar kazanacağını açıkça ortaya koymaktadır.

Yeni İcra - İflas Kanunu tasarısındaki değişikliklere gelince, bunları özet olarak şu maddelerde toplamak mümkündür:

1) İcra takiplerine sürat kazandırmak için, birçok yeni hükümler getirilmiştir.

2) Emre muharrer senet (Bono) çek ve poliçeye ait takiplerde daha da hususi süratlendirme imkânları, sağlanmıştır.

3) Gayrimenkul satışlarında ilân masrafları azaltılmıştır.

4) İstihkak davalarına başka bir mahiyet verilmiş, takibe mani olmak için haksız istihkak iddiasında bulunulması zorlaştırılmıştır.

5) Alacaklılardan mal kaçıranların bu maksatla yaptıkları muvazaalı devir ve satışların iptali kolaylaştırılmıştır.

6) İşi terkedenlerin ticari borçlarını ödemeye devam etmelerini sağlayacak bazı hükümler getirilmiştir.

7) Alacaklının bulunduğu yer mahkemesinin borçlu aleyhine karar verebilmesi imkânı sağlanmıştır. Ancak, İflas Masası gene borçlunun bulunduğu yerde açılacaktır-,

8) İflas kararları Ankarada yayınlanan Sicilli Ticaret Gazetesinde ilân edilecek ve itiraz müddeti ilan dan itibaren bir ay olacaktır.

9) Konkordato talepleri' % 50 den aşağı olmayacak, bu suretle % 30'la yapıldığı için büyük bir cazibesi olan konkordatoya istifade için değil, mecburiyet halinde iltifat edilecektir.

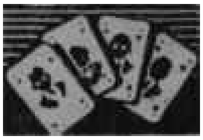
Dengenin sağlanması

Şimdiki İcra - İflâs Kanununda, alacaklının mağduriyetini mucip olacak bir sürü hükümler bulunduğu aşikardır. Bunun tabii neticesi olarak, yeni tasarıda borçlunun mağduriyetine sebebiyet verecek hükümlere gidilebilirdi. Bu nokta üzerinde önemle durulmuş, alacaklının haksız istifadesine mani olacak hükümlerin konulmasına bilhassa dikkat edilmiştir.

İcra - İflas Kanununda yapılacak bu tadilât, piyasaya bir hayli ferahlık sağlayacaktır. Alacaklının hakkını koruyacak hükümlerin yanında, kanunun tadilinin psikolojik tesirini de hesaba katmak lâzımdır. Şimdiki halde hava, "Ben borç alayım, nasılsa bunu benden geri alamazlar" dır. Kanun çıktıktan sonra pek çok kimse, borcunu er geç ödeyeceğine kani olacak ve borç alırken ödememeyi değil, ödemeyi ve ödememenin değil, ödemenin fayda ve Hararlarını tartacaktır.

Yeni kanunun açık kapıları bulunmayacak mıdır? Elbette bulunacaktır. Ama bunların keşfedilmesi için aradan en az İki, üç yıl geçmesi lâzım gelecektir. Bu müddet de piyasanın normal hale gelmesi için yetecek bir devredir. Şimdi bütün mesele, İcra - İflas Kanununun Adalet Encümeninden geçerek TBMM de kanunlaşmasına kalmış-bulunmaktadır.

Birkaç çizgide B İ Z İ M K İ L E R

Türkiye Kredi Bankasının teşebbüsüyle, memleketimizde kurulan yeni bir sanayi tesisi 15-20 güne kadar faaliyete geçecektir.

Tuzla civarında kurulan Porselen Fabrikası, önümüzdeki ay içinde por selenden çay ve sofra takımları imal etmeye başlayacaktır.

30 milyon liraya kurulan ve 450 kişilik bir personel kadrosuna sahip olan fabrika şimdilik 3200 ton kapasiteyle çalışacaktır. Ancak bir - iki yıl içinde bu kapasitenin sıhhi tesisat ve porselenden yapılan elektrik malzemesi imaliyle bir hayli artması kabil olacaktır.

Ş. Kesebir

Memleketin yıllık porselen istihlâki 10 bin ton civarında olduğuna göre, yeni fabrikanın kısa bir müddet sonra memleket ihtiyacının yarısını karşılayabileceği anlaşılmaktadır.

Porselen sanayiinin bütün maddeleri şimdiye kadar dışarıdan sağlandığı için bu sanayi sektörü "yüzde yüz yerli malı yapacak" sektörlerden biri sayılmaktadır. Senelik imalâtı Türk Lirası olarak 20 milyonu bulan porselen sanayiinin şimdiki halde 2 milyon dolarlık bir döviz tasarrufu sağlayacağı hesaplanmaktadır.

Porselen Sanayiinde Türkiye Kredi Bankasını İdare Meclisi Başkanı Şakir Kesebir temsil etmektedir. Ayrıca İdare Meclisinde Porselen Sanayiinde kullanılacak makineleri satan firmanın temsilcisi Erich Netzsch, Emin Arkayın, İzzet Ünver, Şevket Filibeli, Rıza Haşimleki, Ferit Muhayyeş, Dr. Orhan Toros ve Haydar Alganer bulunmaktadır.

A. I. D. nin Güney ve Yakın-Doğu Asya Direktör Yardımcısı E. E. Scoll Ankaradaki tetkiklerini tamamlıyarak Kıbrısa gitti. Bu gezi Türkiyedeki endüstri yatırımları ile ilgilidir. Başkentte kaldığı üç gün zarfında Mr. Scoll Türkiyede bir "Nylon" sanayiinin kurulması ve kâğıt sanayiinin geliştirilmesi gibi konular hakkında A. I. D. Başkanı, Hükümet temsilcileri ve Maliye Bakanlığı yetkilileri ile temaslarda bulundu. A. I. D. çevrelerinde kalkınma kredileri uzmanı olarak tanınan Mr. Scoll bu anada dış yardım meseleleri ile de ilgilendi.

Sahi, şimdi neredeler ???

4 Eski Politikacı

Ankaradaki Budak Sokağı sakinleri, bir süredir sabahları erken denecek saatlerde orta boylu, saçları ve bıyıkları kırlaşmış, ekseri elleri pardesüsünün cebinde bir adamı Kızılay istikametinde yürürken görüyorlar. Mahalleli Kızılaya doğru yokuşu inen adamı birbirine gösterip:

"— İşte Sıtkı Yıncalı" diyorlar. "Bak ne kadar iyi.. Sanki hiç değişmemiş" diye eski politikacıyı işaret ediyorlar. Bulvarda da Yırcalıya, henüz dönülüp bakılmakta. Ne olsa Yırcalı, Başkentte henüz yeni

D. P. Genel İdare Kurulu üyesi, eski Bakan, bir devrin isminden çok bahsedilen adamı Yırcalı Kayseriden Ankarada Gazi Osman Paşa mahallesindeki -eski 14 Mayıs mahallesi- iki katlı evine geldiğinden bu yana sokağa sadece yürümek, daha doğrusu yürümeğe alışmak için çıkıyor. Zira Yırcalının evinin kapısı günlerdir onbeş dakikada bir çalmıyor ve eş dost kendisini ziyarete geliyor. Ziyaretlerin bu sırada bu derece sık olmasının sebebi, ahbapların ikibuçuk yıldır cezaevinde bulunan Yırcalıyı Kayseriden döner dönmez rahatsız etmek istememeleri, ziyaretlerin bu bakımdan birikmesi. Bir de Balıkesirlilerin, yeni yeni Yırcalı ailesini yoklamaya başlamaları. Nitekim Yırcalı ailesi bu Pazarını Bahkesirden gelen eş ve dostları ağırlamakla geçirdi. Sıtkı Yırcalı gelenlere uzun uzun eski günlerden bahsetti. Onlara geçmişi unutmaları gerektiğini, yeni için çalışmanın icap ettiğini ve olaylara bu açıdan bakılmasında fayda okluğunu anlattı.

Kayseriden döneli, Yırcalının umumiyetle yaptığı dost ağırlamak ve okumak. Eski D. P. li politikacı memleketteki olayları da yalandan izliyor. Günlük gazeteleri -her çeşidini- büyük dikkatle inceliyor, bazı noktaları not alıyor.

Yırcalı ailesinin samimiyetle "Politikadan artık uzağız" demesine rağmen, Gazi Osman Paşadaki evde politika ekmek kadar önemli bir gıdadır. Sadece Yırcalı artık profesyonel politikacı değil. Ama, memleketin ahvalini şüphesiz düşünüyor. Eski D. P. idarecisi Türkiyede demokratik rejimin işliyeceğinden emin bulunuyor. Bu konuda nikbin, İyiye doğru çok adım atıldığını ve Türkiyede buzların eriyeceğini, büyük bir kısmının da eridiğini belirtiyor.

Sıtkı Yırcalı
Yürüyor

Yırcalı son derece sevdiği bir şeyle henüz meşgul değil.. Şiir yazmak için gerekli çabayı kendisinde daha bulamadı. Buna vakti de olmuyor. Dostlarını ziyarete gidemiyor. Henüz evinin yumuşaklığına, sıcaklığına kendisini alıştırmakla meşgul.. İlerisi içinse... Sıtkı Yırcalı henüz hale alışamadı, bunu fazlaca düşünmüyor.. Ama, biraz dinlendikten sonra, eski mesleği olan avukatlığa dönmek niyetindedir.

Esat Bodakoğlu

Yırcalı ailesinin iki katlı evinin bir sokak ötesinde, salkım söğütlerin önünü kapladığı, ilk bakışta hüzünlü görünüşü olan bir başka evde saçlarına kır düşen, topluca, gür sesli bir başka politikacı oturuyor. D. P. devrinin iyi Bakanlarından olan ve Menderes hizbinin zaman zaman karşısında vaziyet alan Esat Budakoğlu da seçim bölgesi arkadaşı gibi -o da Balıkesir milletvekiliydi- sabahları yürüyor. Onun istikameti de aynı. Kızılaya doğru yürüyüş yapıyor. Budakoğlu yürümeğe biraz daha alıştıktan sonra Çankayayı tercih edecek.

Eski politikacının büyük zevklerinden birisi de mesleki kitaplarım tasnif etmek. Günün büyük kısmını bununla geçiriyor. Sonra mesleki kitaplarını dikkatle yeniden okuyor. Yenilerini aldırıp bu konuda çalışıyor.

Budakoğlunun da misafiri az değil. Günün her saatinde evin zili çalınıyor. Eş dost "geçmiş olsun"a geliyor. Budakoğlu yaradılıştan ince ve centilmen bir adam. Kimsenin gönlü kalmasın istiyor. Herkesle konuşuyor. Eski hatıralardan bahsediliyor.

Bayan Budakoğlu "politika" sözü geçti mi derhal ayaklanıyor. Elini kaldırıp :

"— Aman, bizden uzak kalsın" diyor ve acı acı gülümsüyor. Esat Buda koflu bir intikal devresini geçirdikten sonra avukatlık yapacak. Ankarada mı, İstanbulda mı çalışsın henüz karar vermedi. Dostlarının büyük kısmı Budakoğlunun Başkentte kalmasını istiyorlar. Ama eski politikacı başkentteki politika çemberinden sıyrıl-

Esat Budakoğlu
Yeni bir hayat için..

mak, İstanbulda günlük hayatın tadına varmak istiyor. Gene de mütereddit.

Eski politikacının saflığı iyi. Yavaş yavaş dışarıda olmaya da alışıyor. Gezintilerini ağır ağır uzatacak. Sonra günlük hayatın patırdısına katılacak. İleride ne olur, Budakoğlu henüz bunu düşünemiyecek kadar etrafa yabancı.

Behzat Bilgin

Kızılayda, Konur Sokağın sonlarına doğru, bakımsız bir bahçenin içinde oldukça büyük, kirli gri renkte bir apartıman vardır. Kapısında yağlı boya ile 56 rakamı yazılı olan bu apartmanın üçüncü katında yakın zamana kadar orta yaşlı bir hanım tek başına oturmakta ve sık sık gözleri buğulanmaktaydı. Ama bu arada hiç bir tesellisi yoktu da denemez.

Behzat Bilgin - Basri Aktaş
İntibak devrinde

Arada kendisini ziyarete gelen küçük torunu İpek Bilgin, bir kaç saat için de olsa babaannesinin endişe bulutlarını dağıtmayı başarabiliyordu.

Orta yaşlı hanımın adı Melahat Bilgindir ve eski D. P. milletvekillerinden Behzat Bilginin eşidir. Nihayet bundan dört hafta kadar önce, 56 numaralı apartmanın üçüncü katında yeniden bir hareket, bir telaş başladı. Eş, dost, akraba evi doldurmuştu. O gün kısmi aftan faydalanacak olan D. P. milletvekilleri tahliye olunuyordu. Bayan Bilgine müjdeyi, Behzat Bilgini Ankara Merkez Cezaevinden getiren taksinin şoförü verdi. İlk günü takip eden hafta ziyaretlerle geçti. Uzak yakın bütün tanıdıklar geliyor, geçmiş olsun diyorlardı. Ancak Behzat Bilgin için daha önemli bazı konular vardı ve bunların başında maişet meselesi geliyordu. Gerçekten Bilgin, birkaç haftalık dinlenmeden sonra kardeşinin İzmirde çıkmakta olan Yeni Asır adlı gazetesinde çalışmağa karar verdi. Böylece hem. geçim derdini halletmiş, hem de can sıkıntısından kurtulmuş olacaktı. Bilgin "Zaten benim asıl mesleğim gazeteciliktir. Politikaya gazetecilikten geçtim" demektedir. Nitekim haftanın başında Bilgin, gazeteye ilk yazısını verdi.

Basri Aktaş

Aynı apartmanın ikinci katında ise, bir başka adamı eşi ve iki çocuğu ile tatlı bir hayat yaşamaktadır. Uzun boylu, saçlarına yer yer kır düşmüş bu orta yaşlı adam eski D. P. Kastamonu milletvekillerinden Basri Aktaştır. Siyasi suçlular için çıkarılan kısmi aftan faydalananlar arasındadır. Aktaş tahliye edildikten sonra bir müddet evinde istirahat etti. Bol bol okudu ve şiir yazdı. Sık sık Sıtkı Yırcalı ile buluşup sonu gelmez edebî sohbetlere daldı. Aktaşın şiirleri yakın dostu Necdet Evliyagilin matbaasında, Ajans-Türk takvimleri için basılmaktadır. Aktaş bu arada İzmir ve İstanbula da gitti. Ama bu geziler pek uzam sürmedi. Zira eşi ve biri 6, diğeri 11 yaşındaki iki çocuğunun geçimlerini sağlaması gerekiyordu. Basri Aktaş bu konu için uzun usun kafasını yormadı. Serbest bir meslek istiyordu. Bunun için de ticareti' tercih etti. Aktaşın politikacı, şair yönlerini bilen dostları şimdi onu iş adamı olarak görmek için sabırsızlanmaktadırlar.

Yıldızlar Şakacıdır

Boğa Burcu

Zafer : (21 Nisam - 20 Mayıs) — Mümkün olduğu kadar sakin davranmalısınız. Bir münakaşada haddinden fazla sinirlenebilirsiniz.

Milliyet : (21 Nisan - 21 Mayıs) — En yakın saydığınız insanı oldukça çetin bir durumda göreceksiniz. Sizden kuvvet alacak.

Hür Vatan : (21 Nisan - 20 Mayıs) — İyi bir devre içindesiniz, muvaffak olmanız işden bile değildir.

Yeni Gün : (21 Nisan - 20 Mayıs) — Kimin haklı, kimin haksız olduğu artık anlaşıldı. Şimdi kendinizi rahat hissediyorsunuz.

Dünya : (21 Nisan - 20 Mayıs) — Kendinize göre siz haklısınız ama aksini düşünenler de var.

Tercüman : (21 Nisan - 21 Mayıs) — Her şeyi gözünüzde boşuna büyütüp duruyorsunuz. İşte bugün bir müşkülünüzü daha halledeceksiniz ve rahatlıyacaksınız.

Son Havadis : (21 Nisan - 20 Mayıs) — Yüzünüze her gülen insanın hakikaten samimi olduğunu zannetmeyin. Çoğu menfaati icabı böyle hareket ediyor. Gönül işlerinizi herkese anlatmayın.

Tasvir : (21 Nisan - 20 Mayıs) — İş: Hazırlıksız hiç bir işe başlamayın, gönül işlerinde de ilerisini düşünmeden bugün için bir karar vermeyin.

Adalet : (21 Nisan - 20 Mayıs) — Tuttuğunuz yol bir çıkmaza . doğru gidiyor. Büyüklerinizin sözünü dinlememenin acısını çekeceksiniz.

Hürriyet : (21 Nisan - 20 Mayıs) — Asabınız biraz gergin, kafanız da meşgul, Fikirlerinize kesin bir istikamet vermelisiniz. Ama meseleler ne kadar çoksa vaktiniz de o kadar az.

Akşam : (21 Nisan - 20 Mayıs) — Kıskançlığa sebep olacak hareketler den kaçının.

T Ü L İ ' d e n H a b e r l e r

Türk - Amerikan Kadınları Kültür Derneğinin aylık öğle yemeklerinin ilki Bulvar Palasta verildi. Cumhurbaşkanı Gürselin eşinin bulunduğu bu yemekte üçyüzden fazla hanım vardı.

O gün Amerikan Yardım Heyeti Başkanının eşi Mrs. Van Dyke, Derneğin bu seneki türk başkanı Şadan Fişek, ikinci başkanı Maggie Fox ve Derneğin çok faal bir üyesi olan Refia Çeliker hakikaten çok yoruldular. Bayan Gürselin masasında oturan Profesör Newman'ın bale hakkındaki bir konuşmasını Kavaklıdere şarapları sahibi ve sanat eleştiricisi Metin And türkçeye tercüme etti. Korkmayın, Ulusdaki sanat eleştirmelerinde kullandığı türkçeye çevirmedi! Zaten kendisine "Yazılarınızı okumak istiyoruz, ama anlamıyoruz" diyen bir tanıdığına "Ben de anlamıyorum!. Önce konuştuğum gibi yazıyorum, sonra sözlükten bakıp yeni türkçeye çeviriyorum" demiş. Toplantı, Coppelia'daki baş balerina Binay Kutlunun kusa bir bale gösterisiyle sona erdi.

Gene bu Derneğin bir kolu olan Köy Kadınlarına Yardım Derneği üyeleri için Mrs. Van Dyke evinde bir çay verdi. Cumhurbaşkanının eşi Bayan Gürsel bu çalışmayla çok alâkalanıyor. Çayda o da vardı. Davetlilere projeksiyonla, renkli olarak, köylerde bu konuda yapılan çalışmalar gösterildi.

•

Philips'in yeni Ankara Müdürü Fethi Gürel ve eşi Sina Gürel 9 Kasım günü Süreyyada bir kokteyl verdiler. Fethi Gürel İstanbuldaki Amerikan Kolejinden mezun olduktan sanına Bahriyeye geçmiş, şimdi Eminsulardan. Başbakanlık basın sözcüsü Fikret Tokatlı, PTT Umum Müdürü ve eşi, Tekel Bölge Müdürü Melih Sağtur ve eşi davetliler arasında idi. Caltex şirketi müdürünün alman asıllı eşi Mrs. Slee kadife yakalı siyah tayyörüyle pek şıktı.

•

İstanbulun tanınmış kundura mağazası Vaccahari'nin ortaklarından Ulviye Bengisu Bulvar Palasta, çanta ve kunduralarım Türkiyede ilk defa olarak mankenlerle, kalabalık bir seyirci önünde teşhir etti. 150 den fazla kundura ve bir çok çantayı Ankaranın en güzel üç mankeni Deniz, Tülin ve Aygüz gösterdi. Gelin elbisesiyle giyilecek kunduralardan iki senadir Pariste çok moda olan botlara kadar çeşitli modeller vardı. Siyah ruganla kırmızı deriden yapılan pabuçlar, Chanel modeli botlar ve gene Chanel modeli büyük portföy çantalar çok ilgi topladı.

•

Hindistan Büyük Elçisinin eşi Gunga Attal bu günlerde çok meşgul. Ankarada bir çantacıya, kendi verdiği Hint kumaşlarından yapılmak üzere pek çok çanto sipariş etti. Bir çok da bebek satın aldı. Elbiseleri dikiliyor. Bunların satışı 19 Kasım Pazartesi günü evinde yapılacak ve hasılatı, Komünist Çine karşı kullanılmak üzere satın alınacak silahlar için Hindistana yollanacak.

•

Süreyyaya yeni gelen ispanyol triosu sosyeteyi epey çekiyor. Geçenlerde İzmirin tanınmış iş adamlarından Ümit Sanver çocukluk arkadaşı Dış Ticaret mensubu Fahir Bekdik ve eşiyle beraber oradaydı. Yakında yeniden baba olacağı için pek neşeli olan Sanver, yanında oturan baldızına bu üçüncü çocuğun erkek olmasını arzu ettiğini anlatıyordu. Türkiyede yegane hususi uçağa sahip Tekfen şirketi ortaklarından Fev-

Ayakkabı seyreden Ankaralılar

"Dost başa, düşman ayağa" değil!

Suudi Arabistanın alkolsüz yemeğinden bir köşe
Perhiz ve lahana turşusu

yaz Berkerin masası da pek neşeliydi. Gecenin en güzel ve en şık kadını, kısa kumral saçları ve en yeni model, boyundan askılı siyah elbisesiyle Alev Berkerdi.

Ertesi akşam gene Süreyyanın kalabalık bir gecesiydi. Meksika Sefiri Navarro'nun masasında iki erkeğe karşılık dört tane güzel hanım vardı. Defilesinin yorgunluğunu çıkarmak üzere gelen Ulviye Bengisu, kardeşi Malike Akbay ve Tusan Turizmi Şirketi sahiplerinden Nihat Çavuşoğluyla beraberdi. Gönül Çavuşoğlu şimdi Pariste. Orhan Dümer yalnız erkeklerden (7-8 kişi) müteşekkil bir masadaydı. Fethi Çelikbaş, güzel eşi Leyla Çelikbaş ve Ankara Radyosunun eski spikeri vbgk kk eşi Hatice Okan ile 12 den sonra sadece İspanyolları dinlemiye geldiler.

•

12 Kasım Pazartesi gecesi Suudi Arabistan Elçiliği Maslahatgüzarı Ghouth —Elçi uzun zamandır yok— Ankara Palasta Kral Suud Bin Abdul Aziz Al Suudun cülus yıldönümü şerefine bir aksam yemeği verdi. Dört Bakan, Hıfzı Oğuz Rekata, Raif Ay bar, F. Cemal Erkin ve Celal Tevfik Karasapan, elçilik mensupları —yalnız, Süveyş meselesinden beri Fransız ve İngiliz Büyükelçileri yok—ve 400 kadar davetli soğuk büfede, ayakta ağırlandılar. Geç vakit biraz dans eden olduysa da, hiç alkollü içki yoktu. Suudi Arabistan Maslahatgüzarı ve müsteşarı kendi millî kıyafetleri içindeydiler.

•

Filmci Turgut Demirağdan ayrılan tanınmış solist Rüçhan Çamay İstanbulda Çatıda söylüyor. Sesiyle olduğu kadar güzelliği ve elbiselerinin şıklığıyla da ilgi toplayan Rüçhanı bütün dostları dinlemeye gidiyorlar. Melih ve Necla Öke, Bektaşlar, Emrullah ve güzel eşi Handan Aksuyu sık sık Çatıda görmek mümkün.

İstanbul -hanımları arasında saçlarında değişiklik yapanlar çok. Bir ara sarıya boyadığı saçlarını tekrar kendi rengi olan kumrala boyayan mavi gözlü Fevziye Genç ve sarı saçlarının biçimini değiştirip tepede bir topuzla toplayan Kısmet İpekçi bunlar arasında.

•

Kıbrıs Cumhurbaşkanı Makarios 22 Kasımda 4-5 gün için Türkiyeye geliyor. Ankara Palasta kalacak. Bu arada Göremeye gidip gelecek. Meşhur Peri Bacalarının içlerindeki eski manastırları görmek için..

Hayat defterinden YAPRAKLAR

Doğdu: İzmirli mühendislerden Süer Kurgan ile Esin Kurganın bir erkek çocukları oldu. Bebeğe Hakan adı verildi.

Evlendiler: Prof. Muammer Aksoy ile Ülkü Akın evlendiler. Nikahın orijinal tarafı, iki tarafın şahitlerinden başka davetlinin bulunmayışıdır. Bu, Muammer Aksoyun üçüncü, Ülke Aksoyun ise ilk evliliğidir.

Evlendiler: A.I.D. tercümanlarından Engin Gencay ile Kasım Önder evlendiler. Şimdi balayında olan Önderlerden Kasım Önder bundan önce iki defa daha dünya evine girmiştir. Gencayın ise bu ilk evliliğidir.

Evlendiler : Yıldız Terpiş ile, İstanbulun tanınmış bir ailesi olan Tatarilerden Hüsnü Tatari evlendiler.

Öldü: Adananın tanınmış çiftçi ve fabrikatörlerinden, Pektaş müessesesi kurucu ve ortaklarından Mustafa Genç, 11 Kasım Pazar günü Londrada, tedavi edilmekte olduğu London Klinikte öldü. Mustafa Gencin cenazesi ilk uçakla Türkiyeye getirilecektir. .

Öldü: Eski Hariciyecilerden, Lâtife Uşaklının -Atatürkün eşi- kardeşi İsmail Uşaklının oğlu Selim Uşaklı uzun süredir tedavi edilmekte olduğu şeker hastalığından kurtulamıyarak öldü. Bülent Uşaklı henüz 18 yaşındaydı. Cenazesi İstanbula dostları ve ailesi efradı tarafından götürülerek aile kabristanına defnedildi.

Öldü: Kayseri ve havalisi Chevrolet ve Opel Distribütörü ve Orta Doğu Mensucat Fabrikası ortaklarından Alaattin Karakimseli 14 Çarşamba sabahı öldü. Karakimseli hay li zamandan beri devam eden şeker hastalığı ve yüksek tansiyondan komaya girmiş ve kurtarılamamıştır. Alaattin Karakimseli 55 yaşındaydı.

1 Kitap okudum

Adı : Sanat ve Sosyalizm.

Yazarları : G. V. Plehanov - Jean - Louis Lecercle - Pierre Albouy.

Çeviren : Selim Mimoğlu

Türü: İnceleme.

Baskı : Sosyal Yayınlar 5, Tan Matbaası İstanbul 1962, 156 sayfa 6 lira (İsteme adresi : P. K. 716 İstanbul)

Konu: İki bölümden meydana gelen, birinci bölümü dünyaca meşhur Plehanov, ikinci bölümü ise ortak yazarlar Lecercle ve Albouy tarafından kaleme alınmış olan "Sanat ve Sosyalizm" sosyalist dünya görüşüne dayanan bir sanat eserinin nasıl olması gerektiği yolunda son derece ilginç bilgileri ve örnekleri ortaya koymaktadır. Çeşitli sanat eserlerinden alınarak, işlenip tahlilleri yapılan örneklerle zenginleştirilen kitap, sık sık bölüm ve ara başlıkları da taşımaktadır.

İkinci bölüm, sosyalist toplum anlayışının lengüistike tatbiki sırasında ortaya atılan ve sosyalist toplum anlayışım da derinleştiren tezlerin ışığı altında, edebiyatın esaslı bazı aktüel meselelerini ana hatları içinde ele almaktadır.

Beğendiğim : Bilhassa 1960 den sonra iyiden iyiye kısırlaşmış ve manasızlaşmış olan edebiyat çekişmelerine ışık tutan bir eser olarak "Sanat ve Sosyalizm", günümüz edebiyatçılılarını daldıkları gafletten uyandırmak bakımından son derece faydalı olacaktır. Üstelik kolay anlaşılır bir dille çevrilmiş olması da okunmasını kolaylaştırıyor.

Beğenmediğim : Daha memleketimizde sosyalizmin temel bilgileri dahi doğru dürüst bilinmezken, "Sanat ve Sosyalizm", hele hele, "Tean - Paul Sartre ve Marxisme" gibi eserlerin yayınlanması biraz fantezi oluyor.

Sonuç : Sanat ve Sosyalizm, sanatla ilişiği olanlar için okunması gereken bir kitaptır.

İlhami SOYSAL

AKİSÇİLER SİZİN İÇİN

GÖRDÜLER, DİNLEDİLER, SEÇTİLER

Sergi

Sürpriz sergi: Resim eleştirmecisi diye bilinen Fahir Aksoy, 12 Kasım Pazartesi günü Sanatsevenler Kulübünde orijinal bir resim sergisi açtı. Kokteyle gelenler, dünyada ilk olarak demirin resme girdiğini görerek hayretler içinde kaldılar. Fahir Aksoy, su herkesin bildiği demiri çubuklar, parçalar halinde tuvale tutturarak yepyeni formlar yaratmıştı. Çoğu başarılı 21 parçadan ibaret tablolarının birkaçında demir ustalıkla kullanılmıştı. Sanatçı. "Bu bir denemedir. İlerde daha değişik formlara gidilebileceğini sanıyorum" demektedir.

İlk günden büyük ilgi toplayan sergi bir hafta süreyle açık kalacaktır.

Sinema

Korkunç Kumpanya: Rejisör George Cukor, biri iyi (Anthony Quinn), diğeri orta (Sophia Loren) iki oyuncusu ile, değişik açıda bir Western yapma çabasını sürdürüyor. Bütüne varamayan bir yarım başarı. Vakit geçirmek isteyenlere salık verilebilir. (Ankara)

Kurt Kapanı: Polis romanları yazarı Leslie Charteris'in ünlü ve Arsen Lüpen - Şerlok Holmes kırması kahraman Saint'in fransız versiyonu serüvenleri. Sağlam bir teknik, iyiye yaklaşan bir "serde noir" filmi. (Ankara)

Küçük Hanımın Şoförü: Fransanın Esat Mahmudu Max Du Veuzit'nin romanı "Yıkılan Gurur" un ters yüz edilmiş yerlisi. Duygusal - salon komedileri furyasının öncü filmi. Rejisör: Nejat Saydam. (Ankara)

Yalnızlar İçin: Star sisteminin yarattığı Göksel Arsoy bu yeni filminde prodüktör, baş oyuncu ve şarkıcı. Rejisör: Orhan Elmas. (Ankara)

Küçük Melek Pollyanna: A. H. Porter'in bu çocuk klâsiği hem küçükler, hem de büyükler için, seyredilebilir bir nitelikte perdeye aktarılmış. Zorlamasız bir film. (Ankara)

Ölmeden Gömülenler: Bir zamanların iyi oyuncusu - Oscar kazanmışlığı bile vardır - Ray Milland, bu uydurma korku filminde başrolü oynuyor. Diri gömülüp de mezarından çıkan bir yaratık olarak çevresine dehşet saçıyor. (İstanbul)

Egede Tatil: Komşumuz Yunanistan sinemasının çıtı pıtı yıldızı Aliki Vuvuklakiyi şimdi de bizim getirtici şirketlerimiz sömürmekte. İncir çekirdeğini doldurmayan bir hikâyenin filmi. Bol şarkı —rumca tabii— ve vücut meşheri. (İstanbul)

Aşkın Günahı: "Çiçekçi kız" Sarita Montiel, kalın sesiyle dokunaklı şarkılar söylüyor, erkekleri baştan çıkarıyor ve seyircisine yapmacık bir günah etrafında sırılsıklam gözyaşı döktürtüyor. Sinemayı ciddiye alıyorsanız, gülebilirsiniz. (İstanbul)

Acemi Doktor Aşık: Bu defaki doktor Dirk Bogarde değil, Michael Craig. Daha soğuk ve daha sevimsiz. İngiliz okulu bir komedi filmi. Yalın ve insanı kolay güldürmeyen cinsinden. (İstanbul)

Kitaplar

Alta Top : Dost Yayınları arasında yer alan ve "Büyükler ve küçükler için masallar" dizisinin yedinci kitabı olan "Altın Top", İlhan Dumanoğlu tarafından hazırlanmış nefis bir masal kitabı. Yediden yetmişe herkesin okuyabileceği bir kitap. Yedi masalı ihtiva ediyor. (Dost Yayınları, Rüzgârlı sokak, Ove Han 4, Ankara, 57 sayfa 1 lira).

Çing Ling ile Ting Ling : İngilizceden dilimize aktarılmış bol ve son derece nefis resimleri olan, bilhassa ilkokul çağındaki çocukların bilgisini arttırmayı hedef tutan bir çocuk kitabı (Dost Yayınları, Rüzgârlı sokak, Ove Han 4 Ankara, 125 kuruş).

Nalıncı Padişah : İlhan Dumanoğlu tarafından derlenmiş, küçükler kadar büyüklere de hitap eden bir masal kitabı.

Aynı serinin "Altı Kardeşler", "Cimri ile Cömert", "Talih Kuşu", "Kahkaha Sultan", "Öksüzoğlan", "Gümüş Şehir", "Keloğlan" adlı kitapları da var. Çocuklarınıza çekinmeden okutabileceğiniz, okuyabileceğiniz masallar dizisi. (Dost Yayınları, Rüzgârlı sokak, Ove Han 4, Ankara, 1 lira)

S İ N E M A

Filmcilik

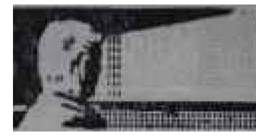
Boşa giden milyonlar

Sinemamızın bugünkü çıkmaz durumu üzerine çok şeyler yazıldı, çok şeyler söylendi. Ama yazılanlar da söylenenler de dar bir çevreden dışarıya çıkıp, gereği kadar yayılamadı. Topluiğne endüstrimizin problemlerine sütun sütun yer ayıran günlük basının başyazarları ile fıkracıları, nedendir bilinmez, sinemamızdan söz açmayı pek gerekli bulmuyorlar. Bu, nereden bakılırsa bakılsın, aydının sinemamıza olan ilgisizliğiyle değerlendirilmektedir, başka bir şeyle değil!..

Türk sinema endüstrisindeki yatırım küçümsenecek bir rakam mıdır? Yılda 40 milyon türk lirası hep bu ilgisizlik yüzünden har vurulup harman savruluyor, sinemamızın yararına değil, zararına bir yolda kullanılıyor. Mutlu azınlığın dışında, halkımızın büyük çoğunluğu -en ucuz eğlence aracı olması yürekler acısıdır! 1950 yıllarının geçiş zünden-, bu, zararına kullanılan sinemanın ürünlerini seyretmektedir. Bu yoldan da halk - seyirci, kötüye eğitiliyor, kötüye hazırlandırılıyor. Başka ülkelerde yazarlar, düşünürler ve sinemacılar, bu sanat kolunun yücelmesi, daha iyiye yönelmesi konusunda elbirliğiyle çalışırlarken, yurdumuzda bunun tersine bir düzenin tıkır tıkır islemesi, doğrusu yürekler acısıdır! 1950 yıllarının geçiş çağı Türk Sineması, yalnız ve yalnız bu aydın ilgisinin yokluğundan ötürü bugünkü keşmekeşin içine yuvarlandı. Ayni yokluktan ötürüdür ki, 1962 yılında yine bu keşmekeşten kendini kurtaramıyor.

İyiye, akıl üstünlüğü ile iyiye gidiş yolunu göstermek, aydına hiç birşey kazandırmaz. Maksat, "kötü"ye "iyi"ye giden yolu göstermektir. Türk Sineması, yazarından çizerine kadar bütün aydınlardan, bu "kötü"den "iyi"ye gidecek yolu göstermesini bekliyor.

1 Film seyrettim

Film: "Rio Bravo - Kahramanlar Şehri"
Rejisör : Howard Hawks
Senaryo yazarı: J. Furthman - L. Brackett
Fotoğraf Direktörü: Russell Harlan
Renkli (Technicolor) bir Amerikan (Warner Bros.) filmi.

Konu : Bütün Western - Kovboy filmlerinde olduğu gibi, konu yine "Vahşi Batı" daki küçük bir kasabada iyilerle kötüler arasında geçiyor. Şerif Chance (John Wayne) kasabası Rio Bravo'da biri sarhoş (Dean Martin), diğeri de topal (Wallter Brennan) iki yardımcısıyla birlikte kanun koruyuculuğu savaşında. Karsısında Burdette kardeşler (John Russell ve Claude Akins) var. Tabii bu tür filmlerin tuzu biberi olan gençkız kahraman (Aragie Dickinson) da unutulmuş değildir. Bir yere kadar kötüler iyilere üstün geliyor, fakat sonradan giderek iyiler de silahlanıp üstünlüğü ele alıyorlar ve film de kötülerin iyiler elinde cezalandırılmalarıyla son buluyor.

Oynıyanlar : Şerif Chance rolünde yıllanmış Western oyuncusu John Wayne'i seyrediyoruz. Konu gereğince rolünün öbür oyunculara bakarak daha ağır basması yüzünden -buna yılların getirdiği tecrübesini de katıp- ayrı bir rahatlıkla filmi götürebiliyor. Ama ne de olsa yıpranmış ve yorgun bir oyuncu. Aynı çağların ve aynı tür filmlerin oyuncusu olan bir Gary Cooper'e karşılık, John Wayne'de bu yıpranmışlık ve ağır yorgunluk daha açık görülüyor. John Wayne'den sonra sırayı izleyen oyuncular içinde en başarılısı, tabii, yaşlı Walter Brennan. Brennan, kişiliğinin damgasını taşıyan topal şerif yardımcısı Stumpy'de filmin en iyi oyuncusu. Öbür yardımcı Dean Martin ise, Frank Sinatra ile başlayan şarkıcı - oyuncuya pek de övünülecek bir örnek vermiyor. Üstelik hikâye çoğunlukla onun üzerine kurulu geçiyor.

Beğendiğim : Western'lerin ne de olsa olsa yine de kendine özgü sıcak, çekici bir yanı var. "Rio Bravo - Kahramanlar Şehri" bu tür filmler içinde özellik gösteren bir fitin niteliği taşımıyor. Taşımıyor ama, John Ford ile birlikte Hollywood'un eski kuşak rejisörleri arasında western'lere en çok emeği geçen bir eski ustanın, Howard Hawks'un imzasını taşıyor. O Howard Hawks ki klasikleşmiş Western filmi "Red River- Kırmızı Nehir"in de rejisörüdür. "Red River"ın, "Scarface - Yüzü Damgalı Adam"ın, "Sargeant York - Arslan Yürekli Çavuş"un ve "To Have And Have Not - Ya Hep Ya Hiç"in rejisörü,

Beğenmediğim : Bütün bu iyi, ya da iyinin üstüne çıkmış filmlerin rejisörü Hawks, son filmi "Rio Bravo - Kahramanlar Şehri"nde başarı çizgisinden gittikçe uzaklaşmış. Nerden baksanız, yorgun ve tükenmiş bir rejisörle karşılaşıyorsunuz. Aynı kuşağın rejisörleri, olmalarına rağmen bu oluşum, örneğin bir John Ford'da yok. Bu, belki de Ford'un amerikan folklorunu en iyi ve en doğru bilen rerjisör oluşundan geliyor. Bu, bir. İkincisi, Hawks'un, aşağı yukarı başlangıcından bu yana sürekli olarak hep aynı türde çalışmış olmasından... Fitinin bir başka kusurlu yanı da, 141 dakika süren bir uzunlukta olması. Hikâye bu denli bir uzunluğu kaldırmadığından, gerilim yavaş yavaş kendini koyveriyor ve Hawks ile senaryocuları, selâmeti, yaşlanmış şerif ile çiçeği burnunda kumarbaz kadın Feathers'i birbirlerine âşık etmekte buluyorlar. Fitinin komik unsurunu da Meksika asıllı bir oyuncu Pedro Ganzalez - Gonzalez yürütüyor.

"Rio Bravo - Kahramanlar Şehri" düz hikayeli, zorlamasız ve rejisöründen büyük çaba, gösterimi istemeyen bir fitin. John Wayne ve Walter Brennan'ın dışında Hawks'un elinde kala kala iki şarkıcı - oyuncu kalıyor: Dean Martin ve bütün film boyunca horozlana horozlana dolaşan Ricky Nelson. Haydi Dean Martin birkaç filminde bir usta rejisörün eline düştü de, birşeyler yapacak güce zar zor erişti diyelim, ama, "Rio Bravo - Kahramanlar Şehri"ni gördükten sonra Ricky Nelson için aynı yargıya varmak hayli güç...

Sonuç : Uzun bir süredir western filmi görmemişler için de, Hawks ustaya saygısı olanlar için de, John Wayne severleri için de doyurucu olmayan bir film. Ama, yine de görülebilir.

T. KAKINÇ

TİYATRO

İstanbulda "Tütün Yolu"
Kusursuz eser

Oyun : "Tütün Yolu" ("Tobacco Road")
Yazan : Eriskine Caldwell (Uzun hikâye halinde)
Sahneye uygulayan : Jack Kirkland
Türkcesi : Filiz Ofluoğlu
Tiyatro : Küçük Sahne
Sahneye Koyan : Engin Cezzar
Dekor : Duygu Sağıroğlu
Efekt ve ışık : Oğuz Kolçak
Konu : Birleşik Amerikanın güneyinde, Georgia'nın iç taraflarında, eskiden bol tütün verirken gitgide kısırlaşmış topraklara, batoğa saplanır gibi, saplanmış, aç, sefil, yalnız içgüdüleriyle yaşıyan insanların dıramı.
Oynıyanlar : Engin Cezzar (Dude Lester), Pekcan Koşar (Jeeter Lester), Nur Sabuncu (Ada Lester), Gülriz Süruri (Ellie May), Ayten Ürkmez (Vaız Bessie), Mine Cezzar (Pearl) v. s.. (6 erkek, 5 kadın rolü).
Beğendim: Gösterilen ahenkli birlik, bütünlük. Keskin çizgilerle çizilmiş olan bu koyu sefalet tablosuna vermeği başardıkları sıcak insanlık. Engin Cezarın başarılı sahne düzeni. Pekcan Koşarın kolay unutulmıyacak güçlü kompozisyonu. Duygu Sağıroğlunun dekoru.
Beğenmediğim: Düşünüyorum.. ve "Tütün Yolu"-nun beğenmediğim bir tarafını hatırlamıyorum.
Sonuç : "Ayak Takımı Arasında"dan bu yana, İstanbul sahnelerinde gördüğüm bu çeşitten oyunların en tesirlisi, en başarılısı. Hala görmedinizse, sakın kaçınmayın.

Lûtfi AY

Ankarada "Rose Bernd"
Alman naturalizmi

Oyun : "Rose Bernd" (2 perde, 5 tablo).
Yazan: Gerhart Hauptmann (1862 - 1946)
Çeviren : Melahat Özgü
Tiyatro : Devlet Tiyatrosu (Üçüncü Tiyatro)
Sahneye Koyan : Şahap Akalın
Müzik : Sabahattin Kalender
Dekor - kostüm : Refik ve Hale Eren
Konu: Sofu bir babanın, dar görüşlü bir çevrenin ve kendisini elde etmek için her kötülüğü göze alan bir köy çapkınının baskısı altında bunalan, acıdığı ve sevemediği bir nişanlı ile elinde büyüdüğü ve günahkâr bir aşkla bağlandığı Muhtar arasında bocalayan, güzel ve talihsiz Rose'nin dramı.
Oynayanlar : Nuri Gökseven (Bernd), Muazzez Kurdoğlu (Rose Bernd), Yıldırım Önal (Muhtar Flaman), Handan Uran (Frau Flamm), Halûk Kurdoğlu (Streckmann), Raik Alnıaçık (August Keil) v.s. (8 erkek, 7 kadın Solü).
Beğendiğim : Şahap Akalının ölçülü, iyi kurulmuş, oyuna rengini veren sahne düzeni. Refik ve Hâle Erenin eserin realist üslûbuna uygun dekorlarıyla kostümleri. Yıldırım Önal, Kurdoğlular ve Raik Alnıaçıkın oyunları.
Beğenmediğim : Handan Uranın Frau Flamm'da kendisinden bekleneni vermeyen oyunu.
Sonuç: Alman natüralizminin, İbsen'in etkisi altında verdiği örneklerden birini genel olarak başarılı bir oyunla, görmek isteyenler "Rose Bernd"i zevkle seyredebilirler.

Naciye SİBEL

JALE CANDAN

OKUYUCULARIYLA KONUŞUYOR

Kadın haklarından söz ediyorsunuz ama, siz bunlara samimiyetle inanıyor musunuz? Bence kadın, büyük şehirlerimizde bile, bugün haklarına kavuşmuş değildir. Dışarda çalışan, evin geçimini eşiyle yarı yarıya yüklenen kadın, ev işlerinde eşine herhangi bir sorumluluk yükleyebiliyor mu? Bekâr bir kadın, kaç yaşında olursa olsun, gece yalnız başına bir sinema veya tiyatroya gidebiliyor mu? Kadın, cinsî hayatını tanzimde erkek kadar hür müdür? Politika hayatında sembol olmaktan kurtulmuş mudur? Bayır Jale Candan, yanlışınız var. Bizim toplumumuzda kadın birçok ödevleri yüklenmiştir ama, haklarından habersizdir. Her yerde, tıpkı tarlayı süren Anadolu kadını gabi..

Murat Özer - İstanbul

Ne yapalım ki, bütün erkekler sizin gibi gerçeği göremiyorlar. Yalnız, bunu bizim toplumumuza has bir mesele olarak ele almamalısınız. Yüzyıllar boyunca dünyayı erkek yönetmiş, kadın ise evini yönetmiştir. Kadının kitle halinde toplum hayatına katılması, insanın aklını durduracak kadar yenidir. Bırakın geri kalmış memleketleri, ileri toplumlarda bile kadının dış faaliyetlere katılıp. bir hukuk ve iktisat süresi olarak ele alınması ancak harplerden, ekonomik zaruretlerden sonra mümkün olabilmiştir.

XIX. yüzyılın başlarında, sınai devrimlerden sonra kadın, işçilik sahasında, bir varlık göstermiştir. Birinci Dünya Harbinden sonra bürolarda, İkinci Dünya Harbinden sonra ise askeri hizmetlerde, aranan eleman haline gelmiştir. Ödev, kakların neticesi değildir bence. Birçok alanlarda hak fikri ancak ödevlerin başarılmasıyla doğmuş, gelişmiş ve sizin kadar gerçekçi olmayan erkeklerin elinden zorla koparılmıştır. Kadının siyasi hakkını tanımakta en cömert davranan memleketler kuzey Avrupa memleketleridir. Buralarda da mücadele ancak XX. yüzyılın başında başlamıştır. Yani en çok elli yıllık meseledir bu. Bu kısa zamanda az yol almadık. Türk Kadınının, bir zamanlar büyük şehirlerde fermanla sokağa çıktığını, kıyafetinin fermanla tanzim edildiğini düşünecek olursanız, bugünkü durumdan umutlanırsınız. Dünya yöneticiliğini ele alacağımız gün pek de uzak değildir, bekleyin!

•

Bir kat satın aldık ve taşındık, takat yeni evimde hürriyetim yok. Alt katın sahibi olan çocuksuz, çak titiz bir aile ile başım dertte. Arka balkondan arsaya seccade silkmeme fena halde sinirleniyor ve her defasında tatsızlık çıkarıyorlar. Halbuki ben bu işi büyük temizlik günleri, ayda ancak iki defa yaparım ve balkonlarında çamaşır asılı olup olmadığına dikkat ederim. Gerekirse, haber veririm. Kapıları kapalı da olsa, yatak odalarına toz girdiğini iddia ediyorlar. Elektrik süpürgem yok. Olsa da, halıları havalandırmadan yapamam. Kat mülkiyetinin mahzurlarını ancak şimdi anlıyorum.

Saadet Günay - Ankara

Kabahat kat mülkiyetinde mi? Hürriyetlerimiz başkalarının hürriyetinin başladığı yerde bitmelidir, sergili okuyucum. Siz halılarınızı havalandırmadan yapamazsınız ama, kattaki kiracı veya ev sahibi de en ufak tozdan rahatsız olabilir. Ankara Belediye Zabıtası Talimatnamesinin 14. maddesi aynen söyle der: Umumi yerlerle kapılardan, teraslardan ve bunlara benzer yerlerden halı, kilim, yatak takımı, örtü vesaire kabilinden her türlü ev eşyası silkmek ve bu yerlerden süprüntü atmak yasaktır. Hem, ne olursa olsun komşularınızı anlamaya çalışın, onlarla anlaşın. Bugün, elektrikli olmasa da, halıları durdukları yerde iyice temizleyen çeşitli âletler vardır. Bunları kullandıktan sonra halılardan artık toz çıkmaz. Böylece, hem silkeleme zahmetinden kurtulmuş olursunuz, hem de zaman zaman, havalandırmak üzere aşağıya salkıtmaz, kendi balkonunuza koyabilirsiniz. Böyle durumlarda en iyisi, kanun ve talimatnameleri tetkik edip, bunlara uymaktır. Kanunun kestiği parmak acımaz. Toplum içinde buzullu yaşamamızın şartlarından biri, hatta birincisi budur.

Kızımı küçük yaşta evlendirdim. Henüz okula devam ederken, birden bire ev kadını oldu. Ev işi bilmez. Bu bakımdan, ona yardım maksadı ile, hergün, evine gidip işlerini tanzim ediyordum. Onu, bir keresinde, tüter sobanın başında ağlar vaziyette buldum. Bir defasında da beni telefonla çağırdı. Çünkü ocağa (koyduğu tavuk bir türlü pişmek bilmiyordu! Her gidişimde ona hem biraz iş gösteriyordum, hem de yardım edip işlerini kolaylaştırıyordum. Bunun, damadımı memnun edeceğini sanarken, birgün kötü bir sürprizle karşılaştım: Damadım bana surat astı, pişirdiğim tatlıyı ağzına koymadı ve her haliyle kabalık etti. İki gün evlerine uğramadım. Kızım nihayet, ağlıyarak beni çağırdı, evlendiğine pişman olduğunu söyledi.

Kocam onları rahat bırakmamı söylüyor. Kızımı bu kadar işle başbaşa bırakmaya gönlüm razı olmuyor. Müşkül durumdayım, ne yapabilirim? Adresimin açıklanmamasını dilerim.

Yaptığınız hata, hepimizin yaptığımız hatadır. Okula giden bir gençkız, hatta bir çocuk -kız, erkek-, evde bazı işleri yapmalıdır. O zaman el işlerine eli yatkın olur, bir ömür boyunca bundan faydalanır. Umumiyetle el işlerini küçümseyen, bu konuda tembel olan bir toplumda yaşıyoruz. Bu, hem aile, hem de toplum için zararlıdır. Küçük yaştan ev işlerine alışan kimse, büyüyünce, en çetin işlerin kolaylıkla üstesinden gelir, kolay yorulmaz, yaptığını severek yapar.

Olan olmuş bir kere... Kızınız ev işine alışmadan ev kadım olmak durumuna düşmüş. Onun işlerini kolaylaştırmak için çaba göstermenizi anlamamak imkânsızdır, ama bunu mümkün mertebe uzaktan yapın, evlerinde onları yalınız bırakın. Dama. diniz çiğ tavuk yemeği belki müdahaleye tercih ediyordur. Bu da tabii bireydir. Eğer mümkünse, kızınıza, işleri kolaylaştıracak âletleri temin edin, kömür sobası yerine gaz sobası kullansın, düdüklü tenceresi bulunsun, vesaire... Hele kocasına gücendiğinizi bir daha ona katiyen belli etmeyin.

— *Balayı iyiydi anne... Ama, ev işlerine dayanamadım.*

Atatürkçülük

O'nu kaybettiğimiz günden beri, 10 Kasım bizim için acı bir gündür 10 Kasım 1962 sabahı, Anıtkabirde halâ Ata için ağlıyanları, yalnız içten değil, gerçek gözyaşları ile ağlıyanları gözlerimle gördüm. Herşey gösteriyor ki Atatürk aşkı toplumumuzu gün geçtikçe daha çok sarmakta, daha çok kavramaktadır. Çünkü Atatürk, ilkeleriyle, hamleci ruhu ile, bir insan ömrünü içine alabilecek zamanı çok aşmış, istiklâl ve hürriyetin bir sembolü olmuştur. Fakat bu yılın 10 Kasımı, bizim için herzamandan da önemli idi. Bu yıl 10 Kasımda Atatürkü, Atatürk felsefesini onun en yakın ülkü arkadaşının, sayın İnönünün ağzından dinledik. Atatürkçülük, son zamanlarda var kuvvetiyle sağa ve sola çekilmek istenen Atatürkçülük, böylece çok berrak bir şekilde, ölmez hüviyetiyle meydana çıkmış ve âdeta bugünümüzü yöneten, yarınımızı yönetecek olan bir bükülmez kudret halinde karsımızda belirmiştir.

Bizim hürriyet mücadelemizin yüz yılı aşan bir geçmişi vardır. Demokrasinin bizde tutmayacağını savunanlar hep bu uzun devrenin başarısızlıklarından, ıstıraplarından söz ediyorlar. Halbuki Gülhane Hattının açıklandığı günden bu yana toplumumuz devamlı bir ilerleme halindedir. Kimyanın esası olan "Tabiatta hiçbir şey yok olmaz ve hiçbir şey yok" tan var olmaz" teorisi bence sosyal bilimin de esasıdır. Geçmişteki çabaların, emekletin, fedakarlıkların heba olduğunu sanmak hatadır. Atatürk bir mucize değildir. Atatürkü, bu fedakârlıklarla yuğrulmuş türk toplumu yaratmıştır. Atatürk türk toplumuna inandığı içindir ki yaratıcı zekasından, sonsuz cesaret ve kabiliyetlerinden bu toplumu faydalandırabilmiş, ona Tanzimattan beri aradığı hüviyeti verebilmiştir. Bugün Atatürkün ölmezliğini yapan işte budur. Gerçek Atatürkçü mucizelere değil, kendisine, milletine inanan, zora dayanmadan, demokratik sistem içinde devrimleri geliştirme çabasını gösterecek kudreti kendisinde duyan kimsedir.

Ağız tadıyla...

Çok erkeğin canı, sabah erken işine gitmek üzere evden çıkarken karısı "Bugün ne pişideyim?" diye sordu mu, sevgili karısının kafasına bir şey indirmek ister. Bu, erkekleri o kadar sinirlendiren bir sualdir. Ama kadınlar da ne yapsınlar? Hergün değişik yemek bulmak kolay mıdır?

Bu sütunlarda Semra Conker değişik yemek tarifleri vererek kadınların da, erkeklerin de sıkıntılarını hafifletmeye çalışacaktır. Sinirli kocalar! Karınız "Bugün ne pişireyim?" diye sordu mu hiç kızmayınız ve şu cevabı veriniz: "Bu hafta AKİS'te Semra Conkerin tarif ettiği yemeği!"

GRAVYERLİ SOĞAN ÇORBASI

6 kişilik çorba için lâzım olan malzeme:

300 gr. soğan — 250 gr. gravyer peyniri
125 gr. ekmek — 1 bardak beyaz şarap
8 bardak su — 25 gr. un
100 gr. Vita veya Sana, tuz, biber.

Soğanlar gayet ince kesilir veya rendenin en kalın tarafından rendelenir. Yağ tencereye konur, eriyince soğanlar ilave edilip sararıncaya kadar hafif kavrulur. Un, soğanların üzerine serpilir, bir kere karıştırılıp, suyu, beyaz şarap, tuz ve bol miktarda kara biber ilave edilerek bir dakika kaynatılır.

Ekmekler gayet ince dilimlere kesilip fırında veya ateş üzerinde kurutulur. Gravyer peyniri de ince dilimler halinde hazırlanır ve bunların hepsi orta boy bir güveçte içine, bir sıra ekmek, bir sıra peynir olarak konur. Son olarak, sıcak çorba üzerine dökülür ve sıcak fırında 45 dakika kadar pişirilir.

•

BEYAZ KEK

Malzeme:

1/3 bardak Sana — 1 bardak şeker
1 yumurta — 2 bardak un
2 cay kaşığı Baking Powder
3/4 bardak süt — 1 çay kaşığı vanilya

Sana bir kab içinde, yumuşayıncaya kadar karıştırılır, yavaş yavaş şekeri ilave edilir ve yumurtası konur.

Un ve süt biraz un, biraz süt olmak üzere, krem haline gelen tekere ilâve edilir. Son olarak vanilya konur, iyice karıştırıldıktan sonra, hafif yağlanmış ve un serpilmiş pasta kalıbına dökülerek orta hararette ki fırında 45 dakika pişirilir.

S P O R

Futbol

Seyircinin unuttuğu

Ziyadesiyle yorgun Mithat Paşa Stadı, geçirdiğimiz Pazar gene mühim bir gün yaşadı. Fenerbahçe Beşiktaş maçının topladığı seyirci sayı bakımından -turnikeden geçmeyip, duvarların, ışıklandırma pilonlarının üstünü ve Hilton eteklerini tercih edenler hariç- uzun zaman kırılamıyacak bir rekor teşkil ediyordu. İkiye ayrılan kalabalıktan her grup, tuttuğu takımı alkışlamasını, coşturmasını ve karşı tarafı da alıştıkları tempolar, tek ve uzun heceli haykırışlarla yermesini bildi de Sezarın hakkını Sezara vermede gene hasis davrandı. Fenerbahçeyi seyirciler, Beşiktaş kalesini koruyan Özcana tahammül gösteremediler. Onun bu vefasızlığını bir türlü sporculuğa yakıştıramıyorlardı! Bir spor gönüllüsü olarak, bu kırgınlıklarının yerinde olduğu söylenebilir. Ancak, Özcan gönüllü, yâni, sporda kullanılan adı ile, amatör değildi. O, kabiliyetini ve ustalığını ücreti mukabilinde bir başka kulübe satmıştı. Bir profesyonel için hakiki sportmenlik ise, sırtına geçirdiği yeni formaya bütün varlığıyla hizmetten ibarettir. Özcan da her namuslu profesyonelin yapacağını yapmış, Fenerbahçeye karşı yeni kalesini, spor dünyasına karşı da şerefini korumuştur.

Fenerbahçeli seyirci, Fenerbahçeli Özcanı unutmuş değildir. Unutulan, Özcanın profesyonel futbolcu olduğu ve Fenerbahçe takımında da başka kulüplerden satın alınmış Özcanların bulunduğudur.

Özcanın bilmediği

Fenerbahçeli seyircilerin, iltifat sahası güç davranışları Özcanı ziyadece üzmüş olacak ki:

"— Üzüldüm. Sporun nankörlüğünü şimdi daha iyi anlıyorum.." diyerek, gazetecilere dert yanmaktan kendini alamadı.

Doğrusu, bunca emekten sonra üzülmekte haklıdır. Ancak, Özcanın yanıldığı, daha doğrusu bilmediği bir taraf var: Sporcunun yaptığı spordan kazanacağı, seyirciden bekleyeceği, amatör ise başka, profesyonel ise başkadır. Seyircinin karşısında ikisinin durumu birbirine benzemez. Seyirci, profesyoneli gösterdiği mahareti, marifeti, o gün ödediği paraya değer bulduğu, keyfince oyun gösterdiği, kendini ona beğendirmesini bildiği müddetçe alkışlar ve onun mazisinin parlak olup olmayışıyla pek ilgilenmez. Onu ya sadece sahaya çıkarken, ya da yokluğunda hatırlar. Seyircinin hu davranışı Bir spor meselesi değil bir alışveriş hikâyesidir.

Dış temaslar

Önümüzdeki hafta, Türk Futbolu için hayli yüklü geçecektir. Sırasına gere bezginlik veren milli lig, mahallî lig vesaire maçlarından başka yurt dışında da üç karşılaşma yapacağız. Bunlardan biri, Galatasarayın Polonyalılara karşı Varşovada oynayacağı rövanş maçıdır. Bu maç, Sarı - Kırmızılıların İstanbulda aldıkları parlak neticenin futbol dünyasındaki akisleri bakımından olduğu kadar, Galatasarayın turnuvadaki mevkii bakımından da büyük bir önem taşımaktadır. Umulan ve beklenileni bizim hesabımıza yeni bir galibiyettir. Rakibini ölçmüş, tartmış, morali yüksek ekibimizin yeni bir zaferi -saha ve seyirci avantajından mahrum bulunmalarına rağmen-, yerinde ve normal bir netice olacaktır.

Kaleci Özcan
Dert: I

Diğer iki karşılaşmayı Milli Takımımız, Kıbrıs ve İsrail Milli Takımlarına karşı oynayacaktır. Bu maçlar Milli Takımımız için yabancı sahada, yabancı seyirci önünde sıkı birer antrenman maçı sayılırsa, bu davranış hoş karşılanmayacak ve beklenen neticeyi vermiyecektir.

KÖŞEDEN

İstikrarsızlık

Galatasaraylıların polonyalılara karşı başarıları bizi sporumuzun bir karakteristiği üzerinde düşündürdü. Çeşidi ne olursa olsun, bizim, müsabakalarda aldığımız neticelerde istikrar olmuyor. Bir turnede büyük başarı sağlayan bir şampiyonun zayıf bir rakibe yenilmesi, dev sayılan bir takımı hezimetle uğratan bir terkibin değersiz bir ekip karşısında çözülü vermesi alışılmış hallerdendir.

Bize öyle geliyor ki çocuklarımız iyi futbolcu, iyi güreşçi v.s. olmakla iyi sporcu olmak arasındaki farkı ya bilmiyorlar, ya da önemsemiyorlar. Herhangi bir spor kolunda başarı iki ayrı temele dayanır. Bunlardan biri gencin fizik yapısı ve idman şartları, diğeri de sporun tekniğinde edindiği ustalık ve melekedir. Bunlar tabii refleksler haline gelmedikçe nasıl değer taşımazsa, öylece, üstün idman şartlarına ve kıvamına dayanmadıkça da verimli olamaz.

Her sporun ustalık isteyen tarafı başkadır: Futbolda her şart altında topla haşır neşir olmak rahatlığı, teniste raketi elin, kolun, hatta vücudun bir parçası haline getirme mahareti gibi.. Bunları yemek yiyen insanın çatal kullanması tabiiliğine ulaştırmak için çalışmak gençleri herhalde oyalıyor, eğlendiriyor olmalı ki, bu yolda harcadıkları emekleri angarya saymıyorlar.

Takım halinde yapılan - sporların topluca benimsenmesi gereken tekniğine bir de taktik ekleniyor. Bu tekniği ve taktiği, düşünmeden oluveren davranışlar haline getirme işine gelince bu, insanın kendi işinde ustalık edinmeğe çalışması kadar eğlenceli olmuyor.. Şimdi siz buna bir de, hiç eğlendirici olmayan devamlı bir idmanı ve disiplinli bir yaşayışı ilâve edin!.. Başarının temelinde bulunan bu son iki şarta uymak gerçekten güç tür. "Ben" i silmeye alışmak ve çetin bir perhiz içinde bütün bir çağ boyunca yaşamak, delikanlı yaşının kolay katlanacağı bir rejim değildir. Ne var ki, sporu faydalı kılan, ona eğiticilik vasfını veren taraf da budur. İstikrarlı netice de, ancak buna bağlıdır.

Vildan Aşır SAVAŞIR

Ziraat Bankasında
açtıracağınız bir
tasarruf hesabı
size huzur verecek
istikbalinizi
sağlıyacaktır
T.C. ZİRAAT BANKASI